EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 16.7.2025.
COM(2025) 547 final

2025/0221 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2028. – 2034., izmjeni Uredbe (EU) 2024/1679 i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2021/1153

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Komisija je 16. srpnja 2025. donijela prijedlog sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje nakon 2027., uključujući financijsku omotnicu u iznosu od 81 428 000 000 EUR za Instrument za povezivanje Europe (CEF) za ulaganja u transeuropske mreže za prometnu i energetsku infrastrukturu, uključujući projekte vojne mobilnosti i energije iz obnovljivih izvora. Cilj je ovog prijedloga utvrditi pravnu osnovu za CEF za razdoblje 2028. – 2034.

• Razlozi i ciljevi

Za postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta EU-u je potrebna moderna, učinkovita i otporna infrastruktura koja će pomoći u povezivanju i integraciji prometnog i energetskog sektora širom EU-a i svih njegovih regija. Te su veze ključne za slobodno kretanje osoba, robe, kapitala i usluga.

Transeuropske prometne i energetske mreže:

- olakšavaju prekogranične veze;
- osiguravaju sigurnost EU-a;
- povećavaju konkurentnost europskog socijalnog tržišnog gospodarstva;
- pomažu u borbi protiv klimatskih promjena i
- prekidaju izolaciju i potiču veću gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju.

Transeuropske mreže visokog kapaciteta potrebne su i za povećanje otpornosti i vojne pripravnosti EU-a.

Neometane prometne i energetske veze širom Europe pridonijet će uspjehu jedinstvenog tržišta. Donijet će konkretne koristi za sve europske građane i poduzeća jer će putovanje, prijevoz robe i pristup sigurnoj, cjenovno pristupačnoj i dekarboniziranoj energiji postati učinkovitiji i održiviji.

U tu svrhu iz CEF-a se podupiru ulaganja u prometnu i energetsku infrastrukturu namijenjena razvoju transeuropskih mreža i prekogranični projekti u području energije iz obnovljivih izvora. S obzirom na sve veće rizike povezane s prirodnim i tehnološkim faktorima, sve veće sigurnosne prijetnje i druge poremećaje, ključno je osigurati da se pri ulaganjima u okviru CEF-a uzmu u obzir informacije o rizicima i da takva ulaganja budu otporna na katastrofe, u skladu s ciljevima strategije Unije za pripravnost EU-a.

CEF je usmjeren na projekte s najvećom dodanom vrijednosti za EU i potiče ulaganja u projekte s prekograničnim učinkom i interoperabilne sustave na europskoj razini, koji se moraju nastaviti financirati i nakon 2027. Pružanjem potpore prekograničnim projektima izravno na razini EU-a CEF pomaže u prevladavanju problema s koordinacijom koji proizlaze iz višedržavne prirode projekata. Učinkovitim djelovanjem CEF-a rješavaju se tržišni nedostaci i pomaže potaknuti daljnja ulaganja i financiranje iz drugih izvora, kao što su nacionalni proračuni, nacionalni sustavi energetskih tarifa i privatni sektor, uz pomoć svih alata dostupnih u skladu s Financijskom uredbom.

Kad je riječ o prometu, cilj je CEF-a doprinijeti dovršetku transeuropske prometne mreže („TEN-T”), s naglaskom na dovršetku osnovne i proširene osnovne mreže do 2030. i 2040.

Razvoj multimodalne prometne mreže na europskoj razini ključan je uvjet za rast i održivost u Europi – od luka kao ulaznih točaka do osnovnih kopnenih veza potrebnih za jedinstveno tržište i povezanost regija. U tom će se kontekstu CEF posebno usredotočiti na infrastrukturne projekte s izraženom prekograničnom dimenzijom, kao što su projekt Rail Baltica, tunel Brenner, unutarnji plovni put Seine-Escaut, Brno-Bratislava, Solun-Bukurešt ili razvoj veza luka u mreži TEN-T s unutrašnjošću.

U bliskoj koordinaciji s Europskim fondom za konkurentnost i nacionalnim i regionalnim planovima partnerstva, CEF-om se podupire i interoperabilna, sigurna i pametna mobilnost u mreži TEN-T (na primjer uvođenjem europskih sustava za upravljanje prometom kao što su Europski sustav za upravljanje željezničkim prometom ili riječni informacijski servisi za unutarnje plovne putove) ili, prema potrebi, osiguravanje njihove međusobne povezanosti putem interoperabilnosti, normi ili korisničkih terminala, sa svemirskim sustavima EU-a kao što su Galileo, EGNOS i IRIS², za određivanje položaja, navigaciju i određivanje vremena te za sigurnu povezivost, a pomaže i u prelasku EU-a na održivu i dekarboniziranu mobilnost (na primjer osiguravanjem opskrbe plovila električnom energijom s kopna u lukama mreže TEN-T).

Iz CEF-a se može ulagati i u prekogranične veze s trećim zemljama u sklopu proširenja koridora mreže TEN-T na zemlje kandidatkinje. Na primjer, to je učinjeno u razdoblju 2021. – 2027. za veze s Ukrajinom i Moldovom, čime je poboljšano funkcioniranje traka solidarnosti te su započeti pripremni radovi za usklađivanje širine kolosijeka u tim dvjema zemljama sa standardom EU-a. Iako je to bilo opravdano zbog krize koja je uslijedila nakon početka ruske vojne agresije na Ukrajinu i u očekivanju njihove tješnje integracije u tržište EU-a, takva ulaganjima preusmjeravaju sredstva s projekata na području Unije.

Ako se prekogranični projekti u okviru mreže TEN-T ne dovrše, povećanje vremena putovanja i putnih troškova za ljude i robu dovest će do gospodarskih gubitaka zbog smanjene ukupne produktivnosti i sporijeg rasta trgovine unutar EU-a. To bi dovelo do smanjenja BDP-a za 0,4 % u 2030. i 0,8 % u 2050. u odnosu na scenarij u kojem su dovršeni prekogranični projekti mreže TEN-T. Smanjila bi se i zaposlenost u državama članicama, i to za 0,08 % u 2030. i 0,13 % u 2050. u odnosu na polaznu vrijednost[1].

Iz CEF-a bi se također trebala osigurati financijska sredstva EU-a za provedbu civilno-vojnih prometnih projekata dvojne namjene kako bi se omogućila neometana vojna mobilnost širom EU-a. Postojeća prometna infrastruktura u EU-u (uključujući TEN-T) ne omogućuje velika kretanja postrojbi i teške opreme i materijala u kratkom roku koja su ključna za europsku sigurnost i obranu, kako je prepoznato u „Zajedničkoj bijeloj knjizi o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.” donesenoj 19. ožujka 2025. CEF pridonosi i općem cilju „Europske strategije za Uniju pripravnosti”, a to je stvaranje sigurne i otporne Unije čiji je cilj očuvanje vitalnih funkcija društva u svim okolnostima.

EU je odredio četiri prioritetna koridora za multimodalnu vojnu mobilnost u kojima su potrebna znatna i hitna ulaganja kako bi se olakšalo kretanje postrojbi i vojne opreme, a obuhvaćaju željeznicu, ceste, rijeke, more i zrak i u njima je potrebno proširenje željezničkih tunela, ojačavanje cestovnih i željezničkih mostova te proširenje lučkih i aerodromskih

[1] Europska komisija: Glavna uprava za mobilnost i promet, Schade, W., Khanna, A., Mader, S., Streif, M. i dr., *Support study on the climate adaptation and cross-border investment needs to realise the TEN-T network* (Popratna studija o potrebama za ulaganjima za prilagodbu klimatskim promjenama i prekograničnim ulaganjima za realizaciju mreže TEN-T), Ured za publikacije Europske unije, 2024., https://data.europa.eu/doi/10.2832/7839720

terminala. Zajedno s državama članicama i vojnom zajednicom utvrđena su prioritetna ulaganja kako bi se uklonila najvažnija uska grla („kritične točke”).

Instrument za povezivanje Europe ključan je alat za dovršetak energetske unije te će se iz njega osigurati financijska sredstva za dvije vrste prekograničnih energetskih projekata:

- projekte energetske infrastrukture u sektorima transporta električne energije, vodika i ugljikova dioksida koji imaju znatan prekogranični učinak i kojima je dodijeljen status projekta od zajedničkog interesa (PCI) ili projekta od uzajamnog interesa (PMI) u skladu s Uredbom TEN-E;
- prekogranične projekte u području energije iz obnovljivih izvora koji se temelje na sporazumu o suradnji među državama članicama u skladu s Direktivom o energiji iz obnovljivih izvora.

Ti su projekti neophodni za (i) poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom u EU-u i susjednim trećim zemljama, (ii) dekarbonizaciju energetskog sustava, (iii) olakšavanje integracije obnovljivih izvora energije na kopnu i na moru, (iv) bolju integraciju energetskih tržišta i (v) omogućavanje pristupa cjenovno pristupačnoj energiji za kućanstva i poduzeća u Europi; što doprinosi konkurentnosti europskog gospodarstva i blagostanju građana.

U svojim zaključcima o razvoju održive infrastrukture elektroenergetske mreže, kako ih je odobrilo Vijeće za promet, telekomunikacije i energetiku 30. svibnja 2024., Vijeće je potvrdilo „dosad nezabilježene potrebe za ulaganjima u elektroenergetske mreže na razini prijenosa i distribucije kako bi se osigurao visoko međusobno povezan, integriran i sinkroniziran europski elektroenergetski sustav”, pozvalo Komisiju da „pronađe načine za povećanje ukupnih ulaganja u infrastrukturu elektroenergetske mreže” i naglasilo „potrebu za snažnim instrumentom za povezivanje Europe kako bi se na pravilan način odgovorilo i podržalo povećane potrebe za ulaganjima u projekte razvoja kopnenih i odobalnih mreža”.

- **Dosljednost s postojećim odredbama politike**

Glavni je cilj CEF-a poduprijeti postizanje ciljeva politike EU-a u prometnom i energetskom sektoru za transeuropske mreže i prekograničnu suradnju u području energije iz obnovljivih izvora omogućivanjem ili ubrzavanjem ulaganja u projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa te podupiranjem prekogranične suradnje u području proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

U prometnom sektoru CEF doprinosi dugoročnim ciljevima EU-a za dovršetak osnovne mreže TEN-T do 2030.[2] i dovršetak proširene osnovne mreže do 2040. te, prema potrebi, napretku prema dovršetku sveobuhvatne mreže TEN-T do 2050. u smislu pripremnih studija. Stoga će sljedeći višegodišnji financijski okvir (VFO) biti odlučujući posebno za dovršenje osnovne mreže.

Ulaganjima koja se financiraju iz CEF-a podupire se i prelazak na čistu, interoperabilnu i multimodalnu mobilnost. CEF pomaže i u razvoju europske mreže željeznica velikih brzina čiji je cilj povezivanje glavnih gradova EU-a (među ostalim noćnim vlakovima) i ubrzavanje željezničkog prijevoza tereta.

[2] Uredba (EU) 2024/1679 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže, izmjeni Uredbe (EU) 2021/1153 i Uredbe (EU) br. 913/2010 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1315/2013, SL L, 2024/1679, 28.6.2024., http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj

U energetskom sektoru CEF dopunjuje okvir transeuropskih energetskih mreža (TEN-E) i izbor projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa. U skladu s Uredbom TEN-E na ulaganja u te projekte od zajedničkog interesa i projekte od uzajamnog interesa primjenjuje se sljedeća logika u tri koraka: prvo, tržište bi trebalo imati prednost pri ulaganju. Drugo, ako nema ulaganja s tržišta, trebalo bi razmotriti regulatorna rješenja i prema potrebi prilagoditi relevantni regulatorni okvir. Treće, ako prva dva koraka nisu dovoljna za ostvarivanje potrebnih ulaganja u projekte od zajedničkog interesa, kao krajnja opcija mogu se za prihvatljive projekte od zajedničkog interesa dodijeliti bespovratna sredstva CEF-a. CEF-om se dopunjuju i mehanizmi suradnje utvrđeni Direktivom o energiji iz obnovljivih izvora kao što su statistički prijenosi, zajednički projekti ili zajednički programi potpore.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Prometna i energetska infrastruktura i proizvodnja energije poduprijet će se u različitoj mjeri raznim financijskim programima i instrumentima EU-a, uključujući CEF, nacionalne i regionalne partnerske planove, Europski fond za konkurentnost, Obzor Europu te Globalnu Europu.

Važno je najučinkovitije iskoristiti različite EU-ove programe i instrumente za financiranje i tako optimizirati komplementarnost i dodanu vrijednost ulaganja koje podupire EU. To bi se trebalo postići novom strukturom VFO-a, kojom se održava dosljednost među relevantnim programima EU-a, izbjegavaju preklapanja i fokus stavlja na ulaganja s visokom dodanom vrijednošću EU-a.

U tom bi kontekstu CEF trebao biti usmjeren na podupiranje: (i) projekata s prekograničnom dimenzijom u mrežama TEN-T i TEN-E, (ii) projekata za neometanu vojnu mobilnost širom EU-a i (iii) projekata suradnje u području energije iz obnovljivih izvora. Ulaganja u mrežu TEN-T u okviru nacionalnih i regionalnih planova partnerstva trebala bi dopunjavati ulaganja iz CEF-a.

U bliskoj suradnji s inicijativom Globalna Europa trebalo bi podržati prometnu i energetsku infrastrukturu u trećim zemljama i širenje koridora mreže TEN-T na zemlje kandidatkinje.

Poticat će se dinamične veze Instrumenta za povezivanje Europe s istraživanjima i inovacijama, s posebnim naglaskom na dekarbonizaciju svih vrsta prijevoza i energetiku. Iz programa Obzor Europa nastavit će se podupirati istraživanja i inovacije u području prometa i energetike. Europski fond za konkurentnost obuhvatit će širenje i uvođenje najsuvremenijih inovativnih rješenja za dekarbonizaciju, digitalizaciju, održivost i otpornost prometa i energije (npr. nova generacija europskog sustava upravljanja zračnim prometom uz potporu tehnologija umjetne inteligencije i računalstva u oblaku, civilno-vojni trajekt budućnosti s dvojnom namjenom i nultom stopom emisija). Posebno bi trebalo utvrditi optimalnu kombinaciju privatnog i javnog kapitala za takva ulaganja.

Djelovanja CEF-a trebala bi biti usmjerena na rješavanje tržišnih nedostataka ili neoptimalnih ulaganja, na razmjeran način i bez udvostručavanja ili istiskivanja privatnog financiranja te bi trebala imati jasnu dodanu vrijednost EU-a. U tom pogledu mjere CEF-a i Unije štednje i ulaganja[3] mogu se uzajamno podupirati jer javno financiranje može biti djelotvorno za smanjenje rizika velikih infrastrukturnih projekata i privlačenje privatnih ulaganja u EU-u i

[3] COM/2025/124 final

tako stvoriti znatan učinak poluge. Istodobno, sve veća dostupnost učinkovitih instrumenata za zajednička ulaganja, kao što su europski fondovi za dugoročna ulaganja (ELTIF), može djelotvorno poticati dugoročna ulaganja institucionalnih i drugih privatnih ulagača u infrastrukturne projekte, čime se dopunjuju i povećavaju sredstva dostupna iz CEF-a. Time će se osigurati i dosljednost između djelovanja u okviru Programa i pravila EU-a o državnim potporama, uključujući višedržavne projekte kao što su važni projekti od zajedničkog europskog interesa, i tako izbjeći neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

Ciljevi Unije u području prometa i energetike moraju se ostvariti tako da se osigura konkurentnost, gospodarski rast, kohezija i sigurnost, u skladu s klimatskim i okolišnim politikama. Ulaganjima bi se trebala poduprijeti klimatska neutralnost do 2050., izbjeći gubitak bioraznolikosti te smanjiti ili ukloniti onečišćenje, u skladu s politikom i zakonodavstvom EU-a. Prema potrebi, u projekte bi se mogla integrirati prirodna rješenja koja često mogu povećati otpornost na klimatske promjene, a istodobno biti troškovno učinkovita i donijeti koristi društvu.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

• Pravna osnova

Transeuropske mreže obuhvaćene su člankom 170. UFEU-a u kojem se navodi: „Unija pridonosi uspostavi i razvoju transeuropskih mreža u područjima prometne, telekomunikacijske i energetske infrastrukture”.

Pravo EU-a na djelovanje u području financiranja infrastrukture utvrđeno je u članku 171. UFEU-a kojim se predviđa da Unija „može podupirati projekte od zajedničkog interesa koje podupiru države članice, (...) osobito putem studija izvedivosti, kreditnih jamstava ili subvencioniranja kamatnih stopa”.

U članku 172. UFEU-a navodi se da „smjernice i ostale mjere iz članka 171. stavka 1. Europski parlament i Vijeće usvajaju odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja s Gospodarskim i socijalnim odborom te Odborom regija”.

Prekogranična suradnja u području energije iz obnovljivih izvora obuhvaćena je člankom 194. stavkom 1. UFEU-a, u kojem stoji: „[u] kontekstu uspostavljanja i funkcioniranja unutarnjeg tržišta i u pogledu potrebe za očuvanjem i unapređenjem okoliša, cilj je energetske politike Unije u duhu solidarnosti među državama članicama: (a) osigurati funkcioniranje energetskog tržišta; (b) osigurati sigurnost opskrbe energijom u Uniji; [i] (c) promicati energetsku učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije”.

U tu svrhu, kako je navedeno u članku 194. stavku 2. UFEU-a, „Europski parlament i Vijeće, odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, utvrđuju mjere potrebne za ostvarenje ciljeva iz [članka 194.] stavka 1.”

• Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)

Zbog razmjera i vrste problema koji se nastoje riješiti CEF-om potrebno je djelovanje EU-a jer su ti problemi po svojoj prirodi na razini cijelog EU-a pa se stoga mogu učinkovitije rješavati na toj razini. Općenito će koristi biti veće, provedba brža i troškovi manji ako Komisija koordinira djelovanja država članica.

Financiranje sredstvima EU-a ujedno je odgovarajući način za rješavanje financijskih poteškoća koje su obično povezane s prekograničnim projektima. Naime, nejednaka raspodjela koristi i troškova projekta među uključenim državama članicama otežava financiranje tih projekata samo iz nacionalnih izvora financiranja.

- **Proporcionalnost**

Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti te je obuhvaćen opsegom djelovanja u području transeuropskih mreža, kako je utvrđeno člancima 170. i 194. UFEU-a, u smislu prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora. Djelovanje koje je predviđeno ovim prijedlogom ograničeno je isključivo na EU-ovu dimenziju prometa i energetske infrastrukture i prekogranično uvođenje obnovljivih izvora energije.

- **Odabir instrumenta**

Zakonodavni instrument i vrsta mjere, na primjer financiranje, utvrđeni su UFEU-om, koji je pravna osnova za CEF i u kojem se navodi da se zadaće, prioritetni ciljevi i organizacija transeuropskih mreža mogu utvrditi uredbama.

3. REZULTATI RETROSPEKTIVNIH EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENA UČINKA

- **Retrospektivne evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

Ex post evaluacija CEF-a za razdoblje 2014. – 2020. i međuevaluacija CEF-a za razdoblje 2021. – 2027. provode se usporedno i dobro napreduju.

Kad je riječ o CEF-u za razdoblje 2014. – 2020., svi sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava u prometnom sektoru istekli su krajem 2024., a projekti su u postupku završetka. Do sada je završeno više od polovine projekata. Stopa apsorpcije sredstava u tim projektima iznosi 91,3 % dodijeljenog proračuna u usporedbi s iznosom iz posljednjeg sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava koji je na snazi. Imajući u vidu tu visoku stopu apsorpcije, vrlo velik dio završenih projekata ostvario je svoje ciljeve utvrđene u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava (na primjer: napredak u provedbi prekograničnih dionica, uvođenje ERTMS-a, poboljšane veze luka sa zaleđem, poboljšani unutarnji plovni putovi itd.).

Kad je riječ o CEF-u za razdoblje 2014. – 2020. u energetskom sektoru, portfelj se sastojao od 149 djelovanja, od kojih je 141 djelovanje već dovršeno. U tijeku je oko osam djelovanja, uključujući velike projekte gradnje u sektoru elektroenergetike. Ukupni financijski napredak cijelog portfelja CEF-1 na kraju 2024. iznosio je 58 %.

Većina proračuna za promet i veći dio proračuna za energetiku za trenutačni CEF za razdoblje 2021. – 2027. dodijeljeni su projektima. Proračun CEF-a za promet za vojnu mobilnost (1,7 milijardi EUR) nakon početka opće ruske invazije na Ukrajinu pojačano je financiran na početku razdoblja i u potpunosti je dodijeljen. Posljednja sredstva dodijeljena su početkom 2024., tako da nije preostalo sredstava za ostale četiri godine tekućeg VFO-a. Do kraja 2024. dovršeno je nekoliko projekata (npr. infrastruktura za alternativna goriva, sigurna i zaštićena parkirališta). U okviru Instrumenta za povezivanje Europe u području energetike odabrano je oko 166 projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa na temelju prvog popisa projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa, od kojih je za 41 dodijeljeno financiranje u okviru poziva na podnošenje prijedloga za 2024., što pokazuje znatne potrebe za financiranjem prekogranične energetske infrastrukture.

Budući da je ulaganje u infrastrukturu dugotrajan proces, prerano je za mjerenje rezultata CEF-a za razdoblje 2021. – 2027. U okviru CEF-a osigurano je 1,5 milijardi EUR bespovratne potpore, čime je poboljšana prekogranična povezanost EU-a i Ukrajine i povećani kapaciteti putem koridora solidarnosti i koridora TEN-T.

Preliminarni nalazi obiju evaluacija CEF-a potvrđuju da je Program dosad bio uspješan. Instrument je osmišljen kako bi se riješio dosadašnji nedostatak financijskih sredstava za prekograničnu infrastrukturu s visokom dodanom vrijednošću EU-a izdvajanjem sredstava za te projekte u namjenski instrument. U skladu je s drugim instrumentima i politikama financiranja EU-a, posebno u pogledu dekarbonizacije i okolišne održivosti. Njegov model upravljanja (pozivi na podnošenje prijedloga u natječajnim postupcima i izravno upravljanje sredstvima preko centralizirane agencije) prikladan je za zadovoljavanje potreba programa i osiguravanje jednakih uvjeta za prijavitelje.

Financiranje iz CEF-a u pravilu se smatra neophodnim jer omogućuje ključne prometne projekte koji bi se inače suočili sa znatnim kašnjenjima, smanjenim opsegom ili se uopće ne bi provodili zbog nedovoljnog nacionalnog ili privatnog financiranja. Osim izravne financijske potpore, CEF također omogućuje znatnu financijsku polugu, privlači dodatni javni i privatni kapital te djeluje kao strateško uporište za ulaganja.

Najnoviji podaci o broju i vrijednosti djelovanja financiranih po temama i potprogramima, kao i podaci iz Izvještaja o uspješnosti programa za CEF za razdoblje 2021. – 2027., pokazuju da je CEF na dobrom putu da ostvari većinu svojih ciljeva, uz veliku uspješnost u postizanju očekivanih rezultata. Iako će za ostvarenje potpunih rezultata i učinaka trebati vremena, trenutačna putanja Programa upućuje na pozitivne ishode u skladu s njegovim ciljevima.

Kako je predviđeno člankom 22. stavkom 4. Uredbe (EU) 2021/1153 o uspostavi CEF-a[4], a koja je trenutačno na snazi, Komisija će u jesen ove godine objaviti izvješće o napretku u provedbi Programa od 2021. do 2024. Za svaki će sektor iznijeti: pozive na podnošenje prijedloga, glavna područja ulaganja i kako je CEF reagirao na nedavne krize.

- **Savjetovanja s dionicima**

Niz javnih savjetovanja o cijelom spektru budućih financijskih ulaganja EU-a pokrenut je 12. veljače i ostao otvoren do 6. svibnja 2025. Jedno je savjetovanje obuhvaćalo fondove EU-a provedene s državama članicama i regijama i odnosilo se na transeuropske mreže, kohezijsku politiku, zajedničku poljoprivrednu politiku, ribarstvenu politiku, pomorsku politiku i unutarnje poslove.

Kad je riječ o transeuropskim mrežama, dionici naglašavaju iznimnu važnost postojanja namjenskog instrumenta na razini EU-a za prometnu infrastrukturu (kao što je CEF), odvojenog od nacionalnih investicijskih omotnica.

Javna tijela iz srednje i istočne Europe zagovaraju namjensku potporu EU-a za nadogradnju i proširenje ključnih koridora mreže TEN-T, navodeći kašnjenja u elektrifikaciji, uska grla u kapacitetu za prijevoz tereta i nedostatke u multimodalnoj povezanosti. Na primjer, poljski i rumunjski sugovornici ističu potrebu za boljim vezama između istoka i zapada i interoperabilnim signalnim sustavima kako bi se poboljšala prekogranična mobilnost.

[4] članak 22. stavak 4. Uredbe (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (Tekst značajan za EGP) od 7. srpnja 2021.

U području energetike dionici ističu nekoliko kroničnih problema koji ugrožavaju učinkovitost i uključivost potpore EU-a energetskoj infrastrukturi. Javna tijela iz Rumunjske, Poljske, Njemačke i Španjolske naglašavaju da je zastarjela mrežna infrastruktura, posebno u ruralnim područjima i područjima koja ovise o ugljenu, usko grlo za uvođenje energije iz obnovljivih izvora. Te regije često nemaju dovoljno kapaciteta za prijenos ili se suočavaju s kašnjenjima u modernizaciji mreže, što dovodi do zastoja u projektima i neispunjenja klimatskih ciljeva. Regionalni i općinski akteri, posebno iz Finske i baltičkih država, izražavaju zabrinutost zbog sporog napretka prekograničnih spojnih vodova i fragmentiranog planiranja između nacionalne razine i razine EU-a. Vide da to rezultira slabijom otpornošću i interoperabilnošću europskog energetskog sustava, posebno u kontekstu geopolitičkih napetosti.

Od ožujka do svibnja 2025. Komisija je organizirala europski panel građana i građanki o novom europskom proračunu kako bi građani izravno predstavnicima institucija EU-a mogli iznijeti svoje mišljenje o politikama koje EU donosi. Događanje je uključivalo tri sesije na kojima je sudjelovalo 150 nasumično odabranih građana, uključujući sastanak uživo od 28. do 30. ožujka, drugi sastanak putem interneta (od 25. do 27. travnja) i treću i završnu sjednicu u Bruxellesu (od 16. do 18. svibnja). Sudionici iz svih 27 država članica EU-a, kao ogledni primjer raznolikosti EU-a, raspravljali su o tome u kojim bi područjima proračun EU-a Europljanima mogao donijeti najveću dodanu vrijednost, pri čemu su naglasili važnost prekogranične, i to posebno prometne, infrastrukture. Znatan broj država članica zatražio je dodatni proračun za vojnu mobilnost tijekom preispitivanja tekućeg VFO-a u sredini programskog razdoblja 2024. jer je omotnica CEF-a bila iscrpljena. Mnoge države članice na sastancima Vijeća i u formatima povezanima sa sigurnošću i obranom također redovito pozivaju na to da se vojna mobilnost postavi kao prioritet za ulaganja EU-a u prometnu infrastrukturu, uzimajući u obzir opći geopolitički kontekst i razvoj događaja u području sigurnosti.

- **Procjena učinka**

Prijedlog je potkrijepljen procjenom učinka državama unaprijed dodijeljenih omotnica u okviru VFO-a za razdoblje nakon 2027., koja je 7. srpnja 2025. podnesena Odboru za nadzor regulative. Odbor je svoje mišljenje izdao 10. srpnja.

Procjena učinka bila je usmjerena na izradu i opseg nacionalnih i regionalnih planova partnerstva za provedbu budućih unaprijed dodijeljenih omotnica na nacionalnoj razini. Kad je riječ o ulaganjima u transeuropski promet (uključujući vojnu mobilnost), energetsku infrastrukturu i prekograničnu suradnju u području energije iz obnovljivih izvora, ocijenjene su dvije mogućnosti za financiranje prekograničnih projekata: provedba u okviru unaprijed dodijeljenih nacionalnih omotnica ili namjenskog instrumenta za prekogranične projekte.

U procjeni učinka uspoređeno je iskustvo stečeno provedbom prekograničnih projekata u okviru postojećih nacionalnih i regionalnih planova (npr. kohezijska politika, Mehanizam za oporavak i otpornost) i iskustvo u okviru CEF-a. Ocijenjeno je i administrativno opterećenje za tijela država članica i promotore projekata za obje mogućnosti te se raspravljalo o optimalnoj upotrebi sredstava EU-a.

U procjeni učinka zaključeno je da bi se potporom EU-a kojom se izravno upravlja osigurale predvidljivost i stabilnost potrebne za složene prekogranične projekte. Dodjelom bespovratnih sredstava s konkurentnim i postupnim pristupom omogućilo bi se usmjeravanje na projekte koji su najbliži dovršetku.

Bolja povezanost financiranja EU-a i prioriteta politika nacionalnih planova poboljšala bi njihovu prekograničnu dimenziju. Međutim, provedba prekograničnih infrastrukturnih projekata putem planova bila bi složenija i skuplja za tijela država članica i nositelje projekata. Usklađivanje programa ulaganja država članica s programima susjednih zemalja bio bi dugotrajan proces, kako tijekom pregovora o početnom planu tako i u slučaju bilo kakvih izmjena. Na primjer, Njemačka bi morala koordinirati svoj nacionalni plan s osam susjednih država članica; Mađarska s pet. Kašnjenje u jednoj ili više država članica moglo bi dovesti do kašnjenja u drugima. Komisija bi mogla podupirati koordinaciju (tijekom pregovora i pružanjem tehničke pomoći putem planova), ali bi opterećenje za tijela država članica i dalje bilo znatno. To bi također moglo znatno povećati administrativno opterećenje za nositelje projekata, koji bi trebali provoditi svoje prekogranične projekte u okviru nekoliko nacionalnih planova i izvješćivati u okviru zasebnih programa izvješćivanja i revizije (jedan po državi članici).

Međutim, u procjeni učinka istaknuto je da bi se nacionalnim i regionalnim planovima partnerstva mogla obuhvatiti komplementarna ulaganja za prekogranične dionice i projekte od velike važnosti za EU. To bi moglo uključivati dijelove od nacionalnog interesa za transeuropske mreže i određene energetske projekte, kao što su jačanje nacionalnih mreža koje potpomaže prekogranične interkonekcije. Budući da bi se ti projekti provodili na državnom području jedne države članice, njihova provedba ne bi podrazumijevala prethodno navedene dodatne troškove za prekogranične projekte koji uključuju više od jedne države članice. Dodjela sredstava za te projekte mogla bi biti vrlo relevantna i u kombinaciji s financijskim sredstvima EU-a u okviru prekograničnih dražbi energije iz obnovljivih izvora kojima se centralizirano upravlja (model dražbe kao usluge).

Potporom EU-a kojom se izravno upravlja osigurala bi se predvidljivost i stabilnost, što je potrebno za složene prekogranične projekte. Izravnim dodjeljivanjem sredstava na razini EU-a omogućilo bi se održavanje dugoročne političke predanosti strateškim projektima kako bi se stvorila dostatna sigurnost, predvidljivost i stabilnost za druge ulagače. Izravno upravljanje olakšalo bi i koordiniranu provedbu projekata vojne mobilnosti kako bi se olakšao neometan i brz prijevoz postrojbi i vojne opreme širom EU-a.

Dodjelom bespovratnih sredstava s konkurentnim i postupnim pristupom i izravnim upravljanjem osigurala bi se predvidljivost financiranja i omogućilo usmjeravanje na projekte (ili njihove faze) najbliže dovršetku. Nadalje, ako tijekom provedbe dođe do znatnih kašnjenja ili ako su troškovi projekta niži od prvotno predviđenih (na primjer, zbog uspješnih postupaka javne nabave), svi iznosi koje korisnici nisu iskoristili mogli bi se preraspodijeliti na druge projekte. Načelom „iskoristi ili izgubi” CEF-a osigurano je da se sredstva optimiziraju u okviru Programa i preraspodjeljuju na druge projekte koji pružaju najbolju dodanu vrijednost EU-a. Prema trenutnim procjenama očekuje se da će se zahvaljujući načelu „iskoristi ili izgubi” iskorištenost sredstava iz CEF-a za razdoblje 2014. – 2020. povećati s otprilike 80% na 90%.

Izravno upravljanje složenim prekograničnim projektima smanjilo bi i administrativne troškove za tijela država članica. Ekonomija razmjera u okviru modela isporuke temeljenog na troškovima pomaže da ukupni trošak izravnog upravljanja ostane nizak. To potvrđuje visok omjer produktivnosti, pri čemu svaki član osoblja u ekvivalentu punog radnog vremena upravlja proračunom od, u prosjeku, 25 milijuna EUR godišnje. U tome je obuhvaćen cijeli životni ciklus upravljanja Programom od objave poziva do revizije, uključujući povratne informacije na politiku i izvješćivanje. Izravno upravljanje prekograničnim projektima u području prometa i energetike troškovno je učinkovito i čini 0,39 % sredstava EU-a u

razdoblju 2021. – 2027., uključujući sve troškove koordinacije i upravljanja nastale u Komisiji.

Postojanje zasebnog instrumenta, međutim, zahtijevalo bi napore kako bi se osigurala dosljednost s ulaganjima u promet i energiju uključenima u planove.

Prijedlog Komisije odražava koristi namjenskog instrumenta za prekogranične projekte utvrđene u procjeni učinka.

- **Pojednostavnjenje**

Nastojanja Komisije za globalno pojednostavnjenje u okviru VFO-a za 2027. primjenjivat će se i na provedbu programa CEF.

CEF je osmišljen kako bi se smanjila preklapanja i složenost. Kad je riječ o prometnoj i energetskoj infrastrukturi, CEF će stoga biti usmjeren na projekte s jasnom prekograničnom dimenzijom koji su komplementarni s ulaganjima u okviru nacionalnih i regionalnih planova partnerstva.

Pravila iz nacionalnih i regionalnih planova partnerstva i CEF-a usklađena su u najvećoj mogućoj mjeri. Jasnim razgraničenjem između CEF-a i nacionalnih i regionalnih planova partnerstva te usklađivanjem pravila smanjit će se sadašnja složenost financiranja sredstvima EU-a, što će pomoći i tijelima država članica i korisnicima.

Radi daljnjeg pojednostavnjenja CEF će se, prema potrebi, oslanjati na pojednostavnjene mogućnosti financiranja (jednokratni iznosi, jedinični troškovi) pri dodjeli bespovratnih sredstava. Uredbom će se osigurati i dodatno pojednostavnjen pravni okvir za Instrument za povezivanje Europe s pomoću mogućnosti da se odredbe i uvjeti prepišu u programe rada.

Uredba (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti] predložena u okviru VFO-a za razdoblje nakon 2027. ima za cilj smanjiti nedosljednost i složenost zahtjeva za praćenje i izvješćivanje. Mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja neće se pojedinačno utvrđivati za svaki financijski instrument kao što je CEF, već će se pojednostavniti i racionalizirati u cijelom VFO-u, među ostalim u pogledu informiranja, komunikacije i vidljivosti.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog Komisije za CEF uključuje sljedeći iznos: 81 428 000 000 EUR (u tekućim cijenama).

Na temelju pozitivnih iskustava s provedbom prethodnih programa CEF Komisija predlaže nastavak provedbe novog programa za oba sektora CEF-a uz izravno upravljanje koje će provoditi Komisija i izvršna agencija.

Kako je navedeno u Izvještaju o financijskim i digitalnim aspektima zakonodavnog prijedloga, iz predloženog proračuna podmirit će se svi potrebni rashodi poslovanja za provedbu programa CEF te troškovi ljudskih resursa i ostali administrativni rashodi u vezi s upravljanjem Programom.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredaba prijedloga**

Članak 1. – Predmet

U tom se članku predstavlja predmet Uredbe, a to je uspostava programa Instrument za povezivanje Europe.

Članak 2. – Definicije

U tom se članku utvrđuju definicije koje se odnose na Uredbu.

Članak 3. – Ciljevi Programa

U tom se članku utvrđuju opći cilj Programa i posebni ciljevi za svaki sektor.

Članak 4. – Proračun

U tom se članku utvrđuju okvirna dodijeljena financijska sredstva za Program.

Taj članak sadržava i odredbu o podmirivanju svih nužnih troškova pripreme, praćenja, kontrole, revizije, evaluacije i ostalih aktivnosti; potrebnih studija, sastanaka stručnjaka, korporativnih IT alata i svu ostalu tehničku i administrativnu pomoći potrebnu za upravljanje Programom.

Članak 5. – Dodatna sredstva

U tom se članku utvrđuju uvjeti za dodatne financijske doprinose Programu.

Članak 6. – Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje

U tom se članku osigurava da se za djelovanje za koje je dobiven doprinos u okviru Programa može dobiti doprinos i iz bilo kojeg drugog programa EU-a pod uvjetom da ne pokrivaju iste troškove.

Članak 7. – Treće zemlje pridružene Programu

U tom se članku utvrđuju uvjeti za sudjelovanje trećih zemalja u Programu.

Članak 8. – Provedba i oblici financiranja Unije

U tom se članku utvrđuje da je način upravljanja CEF-om izravno upravljanje. Mogu se koristiti svi oblici financiranja i financijske potpore predviđeni Financijskom uredbom. Potpora financijskim instrumentima ili proračunskim jamstvima usmjerava se putem investicijskog instrumenta ECF (Europski fond za konkurentnost) ili mehanizma provedbe GE (Globalna Europa).

Članak 9. – Prihvatljivost

U tom se članku utvrđuju kriteriji za osobe i subjekte prihvatljive za sudjelovanje u Programu.

Članak 10. – Dodatna pravila o bespovratnim sredstvima

U tom se članku utvrđuju uvjeti za smanjenje, suspenziju, ukidanje ili prijenos bespovratnih sredstava kako bi se osiguralo dobro financijsko upravljanje i ublažili rizici povezani sa znatnim kašnjenjima do kojih može doći u velikim infrastrukturnim projektima. Utvrđuje se da se bespovratna sredstva mogu smanjiti ili prestati dodjeljivati ako djelovanje za koje su ta sredstva dodijeljena nije pokrenuto u roku od jedne godine od datuma početka navedenog u sporazumu o bespovratnim sredstvima ili ako je preispitivanjem napretka djelovanja utvrđeno da je u provedbi došlo do toliko velikih kašnjenja da se ciljevi tog djelovanja vjerojatno neće moći ostvariti. Također se predviđaju pojednostavnjenja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava povezanih s globalnim projektom.

U tom se članku utvrđuju i najviše stope sufinanciranja primjenjive za svaki sektor.

Članak 11. – Prekogranični projekti u području energije iz obnovljivih izvora

U tom se članku utvrđuju ciljevi i uvjeti za prekogranične projekte u području energije iz obnovljivih izvora. Utvrđuju se opći kriteriji i postupovni zahtjevi za odabir tih projekata te se Komisija ovlašćuje da delegiranim aktom utvrdi specifične kriterije i pojedinosti postupka za takve projekte. U tom se članku predviđa i mogućnost prijenosa sredstava u mehanizam Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljen Uredbom (EU) 2018/1999.

Članak 12. – Program rada

U tom se članku propisuje da će se Program provoditi u skladu s programima rada iz članka 110. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

Članak 13. – Delegirani akti

Tim se člankom propisuje da Komisija može donositi delegirane akte koji se odnose na Prilog toj Uredbi.

Članak 14. – Izvršavanje delegiranja ovlasti

Taj članak sadržava standardne odredbe o delegiranju ovlasti.

Članak 15. – Postupak odbora

Tim je člankom obuhvaćen Odbor za koordinaciju CEF-a u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011. Navodi se da će se primjenjivati savjetodavni postupak iz članka 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 16. – Izmjene Uredbe (EU) 2024/1679

U tom se članku predviđa izmjena članka 48. Uredbe (EU) 2024/1679 o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže. Cilj je promijeniti pravnu osnovu provedbenog akta Komisije za standarde za infrastrukturu dvojne namjene kako je trenutačno predviđena Uredbom o CEF-u (članak 12. stavak 2. Uredbe (EU) 2024/1679). Uredba (EU) 2024/1679 o utvrđivanju infrastrukturnih standarda za mrežu TEN-T prikladnija je pravna osnova za ovaj provedbeni akt od programa potrošnje CEF-a. Međutim, Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1328 nastavit će se primjenjivati dok Komisija ne donese novi provedbeni akt u skladu s člankom 48. stavkom 3. Uredbe (EU) 2024/1679.

Članak 17. – Stavljanje izvan snage

Tim se člankom stavlja izvan snage prethodna Uredba o CEF-u (Uredba (EU) 2021/1153).

Članak 18. – Prijelazne odredbe

U tom su članku predviđene prijelazne odredbe koje se odnose na djelovanja CEF-a te na tehničku i administrativnu pomoć.

Članak 19. – Stupanje na snagu i primjena

U tom je članku navedeno da će se Uredba primjenjivati od 1. siječnja 2028.

Prilog

2025/0221 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2028. – 2034., izmjeni Uredbe (EU) 2024/1679 i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2021/1153

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 172. prvi stavak i članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora[1],

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija[2],

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

(1) Ovom se Uredbom uspostavlja program „Instrument za povezivanje Europe” (dalje u tekstu „Program”) s ciljem ubrzavanja ulaganja u području transeuropskih prometnih i energetskih mreža i osiguravanja financijskih sredstava, kako iz javnog tako i iz privatnog sektora, služeći se financijskom polugom, uz istodobno povećavanje pravne sigurnosti i poštovanje načela tehnološke neutralnosti. Cilj mu je i olakšati prekograničnu suradnju u području energije iz obnovljivih izvora, primjerice potporom prekograničnim projektima. Program bi trebao olakšati potpuno iskorištavanje sinergija između prometnog i energetskog sektora pa tako poboljšati djelotvornost djelovanja Unije te omogućiti optimaciju troškova provedbe. Ovom Uredbom utvrđuje se financijska omotnica za Program. Za potrebe ove Uredbe tekuće cijene izračunavaju se primjenom fiksnog deflatora od 2 %.

(2) Učinkovit prijevoz ljudi[3] i robe neophodan je za funkcioniranje Unije i ima ključnu ulogu u poticanju konkurentnosti i gospodarskog rasta, osiguravanju kohezije i postizanju klimatskih i okolišnih ciljeva. Slobodno i učinkovito kretanje građana i robe na dobro povezanom i potpunom jedinstvenom tržištu poboljšava povezivost, osigurava pristup radnim mjestima i uslugama te podupire lokalna gospodarstva i trgovinu. Istodobno, dekarboniziran i održiv prometni sustav uvjet je za postizanje klimatskih ciljeva Unije i prestanak strateške i neodržive ovisnosti gospodarstva Unije o fosilnim gorivima. Učinkovit i siguran prijevoz tereta neophodan je za opskrbu građana potrebnom robom, funkcioniranje našeg gospodarstva i podupiranje naše

[1] *SL L.., str.

[2] *SL L.., str.

[3] Uključujući osobe sa smanjenom pokretljivošću i invaliditetom.

vojne sigurnosti. U Draghijevu izvješću o budućnosti konkurentnosti Europe[4] prepoznaje se važnost povećanja ulaganja u prometnu infrastrukturu i naglašava potreba za integriranim tržištem multimodalnog prijevoza, kao i velika potražnja za dekarbonizacijom i čistim rješenjima. U istom se izvješću poziva na poticanje digitalizacije u svim glavnim gospodarskim sektorima u Uniji, uključujući promet. U Lettinu izvješću o budućnosti unutarnjeg tržišta prometni sektor ističe se kao ključno područje u kojem je dublja europska integracija neophodna za potpuno oslobađanje potencijala unutarnjeg tržišta. Uz to, u tom izvješću posebno se ističe potreba za dovršetkom mreže TEN-T i potencijal paneuropske mreže željeznica velikih brzina za pravu revoluciju putovanja u Europi i poticanje integracije Unije. U Niinistöovu izvješću o europskoj civilnoj i vojnoj spremnosti naglašava se važnost prometnih koridora dvojne namjene za kretanja vojske i lance opskrbe te otpornosti prometne infrastrukture na klimatske promjene, kao i potreba za sigurnim pomorskim opskrbnim putovima za vanjsku trgovinu Unije.

(3) Unija bi trebala poticati projekte u regijama u nepovoljnom položaju, slabije povezanim, ruralnim, otočnim, obalnim, perifernim, zakrčenim, najudaljenijim ili izoliranim regijama kako bi im se omogućio pristup transeuropskim energetskim i prometnim mrežama, uz istodobnu korist za cijelu Uniju u pogledu sigurnosti, konkurentnosti te socijalne, gospodarske i teritorijalne kohezije. Uredbom (EU) 2024/1679 Europskog parlamenta i Vijeća[5] utvrđena je infrastruktura transeuropske prometne mreže, utvrđeni su zahtjevi koje ona mora ispuniti i predviđene su mjere za njezinu provedbu. Tom se uredbom predviđa dovršetak osnovne mreže transeuropske prometne mreže do 2030. i proširene osnovne mreže do 2040. stvaranjem nove infrastrukture te znatnom modernizacijom i obnovom postojeće infrastrukture. Time će se uspostaviti visokoučinkovita mreža za prijevoz putnika i robe.

(4) Kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u Uredbi (EU) 2024/1679 potrebno je financijski podupirati razvoj prekograničnih veza, uključujući luke i njihove veze sa zaleđem, uvođenje alternativnih goriva i izgradnju veza koje nedostaju te, prema potrebi, osigurati da su djelovanja koja se podupiru Programom usklađena s planovima rada za koridore izrađenima u skladu s člankom 54. Uredbe (EU) 2024/1679 i cjelokupnim razvojem mreže u pogledu učinkovitosti i interoperabilnosti.

(5) U Zajedničkoj bijeloj knjizi o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.[6] prepoznaje se da vojna mobilnost ima ključnu ulogu u europskoj sigurnosti i obrani te je istaknuta dodana vrijednost Unije za potporu dvonamjenskoj infrastrukturi za mobilnost. U Uredbu (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća[7] prvi je put uključena namjenska financijska omotnica za razvoj civilno-obrambene prometne infrastrukture s dvojnom namjenom. Od vitalne je važnosti da prometna infrastruktura Unije omogući brzo i učinkovito kretanje vojnog osoblja, materijala i opreme zračnim, kopnenim i vodnim putovima. U skladu s tim, infrastrukturu za sve vrste prijevoza

---

4 Mario Draghi, „Strategija za konkurentnost Europe”, rujan 2024., https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en

5 Uredba (EU) 2024/1679 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o smjernicama Unije za razvoj transeuropske prometne mreže, izmjeni Uredbe (EU) 2021/1153 i Uredbe (EU) br. 913/2010 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1315/2013 (SL L, 2024/1679, 28.6.2024.).

6 Zajednička bijela knjiga o europskoj obrambenoj spremnosti 2030., JOIN(2025) 120 final, 19. ožujka 2025.

7 Uredba (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. srpnja 2021. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 (SL L 249, 14.7.2021., str. 38., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj).

trebalo bi nadograditi kako bi se ispunili vojni zahtjevi. Program bi trebao težiti komplementarnosti s određenim aktivnostima koje se podupiru u okviru Europskog fonda za konkurentnost (također u pogledu važnih projekata od zajedničkog europskog interesa – IPCEI), posebno s ciljem boljeg pristupa država članica sposobnostima vojne mobilnosti i povećanja njihove dostupnosti te podupiranja razvoja digitalnih rješenja za olakšavanje vojne mobilnosti, kao i s mjerama koje se podupiru u okviru nacionalnih i regionalnih planova partnerstva.

(6) U području vojne mobilnosti cilj je Programa doprinijeti omogućivanju brzog prijevoza velikih količina vojne opreme i velikog broja osoblja širom EU-a, uzimajući u obzir vojno stručno znanje na razini EU-a. Program bi trebao biti u skladu s naporima EU-a za povećanje obrambene spremnosti EU-a kako je navedeno u Zajedničkoj Bijeloj knjizi o europskoj obrambenoj spremnosti 2030.

(7) Unija je razvila vlastite svemirske sustave za određivanje položaja, navigaciju i određivanje vremena (PNT) (Galileo, EGNOS i LEO PNT), vlastiti program za promatranje i praćenje Zemlje (Copernicus, EOGS) i vlastitu sigurnu povezivost (GOVSATCOM i IRIS^2). Svi oni nude napredne usluge kojima se stvaraju znatne gospodarske koristi za javne i privatne korisnike. Stoga bi svaka prometna ili energetska infrastruktura koja se financira iz CEF-a, u kojoj se koristi PNT ili usluge promatranja Zemlje, trebala biti tehnički kompatibilna s tim sustavima. Kako bi se osigurala ta kompatibilnost, programom rada može se, prema potrebi, osigurati da su djelovanja koja se podupiru u okviru CEF-a, a koja uključuju PNT, tehnologiju povezivosti ili promatranja, tehnički kompatibilna sa svemirskim sustavima EU-a.

(8) U strategiji PROTECT EU naglašava se da se sve naše slobode temelje na sigurnosti i da sigurnosna pitanja treba redovito uključivati u sve politike EU-a.

(9) Širenje i nadogradnja energetske infrastrukture ključan su uvjet za potpunu i međusobno povezanu energetsku uniju, čime se jamči energetska sigurnost i neovisnost Unije, cjenovna pristupačnost energije i industrijska konkurentnost, a istodobno ispunjavaju klimatski i energetski ciljevi Unije do 2030. i postiže klimatska neutralnost do 2050. Energetske mreže neophodne su za uvođenje dodatne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, uključujući proizvodnju energije na moru, za poticanje industrijske dekarbonizacije i elektrifikacije te za osiguravanje funkcionalnog i konkurentnog unutarnjeg energetskog tržišta koje omogućuje sigurnu i cjenovno pristupačnu opskrbu energijom. U Draghijevom izvješću prepoznaje se i važnost većeg ulaganja u energetsku infrastrukturu. U njemu je poseban naglasak na ulaganjima u energetske mreže i potrebi za brzim povećanjem stavljanja u pogon prekogranične energetske infrastrukture kako bi se osigurala integracija energije iz obnovljivih izvora u europski sustav i dekarbonizirala europska industrija. U planu za čistu industriju[8] i Akcijskom planu za priuštivu energiju[9] Komisija je istaknula ključnu ulogu dovršetka energetske unije ulaganjem u energetsku infrastrukturu i prekogranične mreže za zaštitu konkurentnosti europske industrije i blagostanja ljudi, kao i za cjenovnu pristupačnost i sigurnost opskrbe energijom. U Akcijskom planu za priuštivu energiju navodi se da bi svaka osoba, zajednica i poduzeće trebali imati koristi od prelaska na čistu energiju. Prema izvješću Agencije za suradnju energetskih

[8] COM/2025/85 final
[9] COM/2025/79 final

regulatora o praćenju elektroenergetske infrastrukture[10], potrebe za prekograničnim kapacitetom iznosit će 66 GW do 2030., od čega 32 GW još uvijek nedostaje. Potpora Programa prekograničnim projektima imat će važnu ulogu u rješavanju tog pitanja.

(10) Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti prekograničnim energetskim interkonekcijama, uključujući složene projekte kao što su hibridni interkonekcijski vodovi, uključujući one potrebne za postizanje cilja elektroenergetske međupovezanosti od 15 % u 2030. utvrđenog Uredbom (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća[11].

(11) Uredbom (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća[12] utvrđene se smjernice za pravovremen razvoj i interoperabilnost transeuropske energetske infrastrukture. U njoj se predviđa utvrđivanje projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa te se određuju uvjeti prihvatljivosti tih projekata za financijsku pomoć Unije. S obzirom na njihovu prekograničnu prirodu, projekti od zajedničkog interesa i projekti od uzajamnog interesa stvaraju znatne pozitivne vanjske učinke i potiču solidarnost, ali i uzrokuju specifične poteškoće nositeljima projekata zbog svoje višedržavne prirode, pitanja koordinacije i često asimetrične raspodjele troškova i koristi. Stoga je za takve projekte potrebna potpora na razini Unije.

(12) U području energetike Programom se želi doprinijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa radi promicanja integracije energetskog tržišta i prekogranične interoperabilnosti energetskih mreža. Nadalje, cilj je Programa olakšati dekarbonizaciju, promicati energetsku učinkovitost i zajamčiti sigurnost opskrbe te olakšati prekograničnu suradnju u području energetike, uključujući proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i postrojenja za skladištenje koja ne ispunjavaju kriterije prihvatljivosti iz Uredbe (EU) 2022/869. Pritom bi trebalo uzeti u obzir interese svih dionika na koje bi to moglo utjecati.

(13) Prekogranična suradnja među državama članicama ili između država članica i trećih zemalja u području energije iz obnovljivih izvora ključna je za postizanje ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, konkurentnosti, dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta i sigurnosti opskrbe na troškovno učinkovit i održiv način. Cilj je Programa ukloniti rizik da će bez financijske pomoći Unije prekogranična suradnja ostati nedostatna.

(14) Prekogranični projekti u području energije iz obnovljivih izvora trebali bi donijeti uštede troškova pri uvođenju energije iz obnovljivih izvora u Uniji ili druge koristi za integraciju sustava, sigurnost opskrbe, konkurentnost ili inovacije u usporedbi sa sličnim projektima koje provodi samo jedna od država članica sudionica ili treća zemlja sudionica. Pri odabiru projekata Komisija bi posebno trebala uzeti u obzir njihov doprinos daljnjoj integraciji unutarnjeg energetskog tržišta Unije i nastojati, ako

---

[10] ACER: Razvoj elektroenergetske infrastrukture radi potpore konkurentnom i održivom energetskom sustavu – Izvješće o praćenju, izdanje iz 2024., https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf.

[11] Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 328, 21.12.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

[12] Uredba (EU) 2022/869 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2022. o smjernicama za transeuropsku energetsku infrastrukturu, izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2009, (EU) 2019/942 i (EU) 2019/943 i direktiva 2009/73/EZ i (EU) 2019/944 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 347/2013 (SL L 152, 3.6.2022., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

je to moguće, uzeti u obzir geografsku ravnotežu. U slučaju bespovratnih sredstava za radove prijavitelj bi trebao dokazati da se suočava s neuspjehom tržišta ili financijskim preprekama kao što su nedovoljna komercijalna održivost, visoki početni troškovi ili nedostatak tržišnog financiranja.

(15) Program bi trebao omogućiti prijenos sredstava u mehanizam Unije za energiju iz obnovljivih izvora uspostavljen člankom 33. Uredbe (EU) 2018/1999[13] kako bi se osigurao doprinos poticajnom okviru utvrđenom u članku 3. stavku 5. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća[14]. Taj se prijenos može odnositi i na projekte koji su obuhvaćeni definicijom prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora. Tamo gdje je to relevantno, Komisija bi trebala nastojati tu financijsku potporu prvenstveno namijeniti projektima kojima se jača daljnja integracija unutarnjeg energetskog tržišta Unije, uključujući prekogranične projekte u području energije iz obnovljivih izvora.

(16) Trebalo bi osigurati sinergije između razvoja transeuropskih prometnih i energetskih mreža i prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora sa snažnim prekograničnim učinkom koje se podupire iz CEF-a te prometnih i energetskih projekata u okviru nacionalnih i regionalnih planova partnerstva, Okvirnog programa za istraživanje i inovacije te Europskog fonda za konkurentnost. Sinergije bi mogle podrazumijevati i potporu za važne projekte od zajedničkog europskog interesa (IPCEI) s fokusom na prekograničnoj infrastrukturi u prometnom i energetskom sektoru.

(17) Program bi također trebao težiti usklađenosti s djelovanjima koja se financiraju u okviru instrumenta Globalna Europa. Važno je da transeuropske prometne i energetske mreže budu dobro povezane s trećim zemljama. Odgovarajućim okvirima politike utvrđuju se projekti od zajedničkog interesa između država članica i trećih zemalja ili projekti od uzajamnog interesa, koji su prioritetni za prometne i energetske veze iz tih trećih zemalja i prema njima. Za te bi projekte potporu koja se pruža u okviru Programa trebalo blisko koordinirati s potporom koja se pruža u okviru instrumenta Globalna Europa. U području prometa prednost bi trebalo dati prekograničnim dionicama navedenima u Prilogu ovoj Uredbi.

(18) U gospodarskom, socijalnom i geopolitičkom okruženju koje se brzo mijenja nedavno iskustvo ukazuje na potrebu za fleksibilnijim višegodišnjim financijskim okvirom i programima Unije. U tu bi svrhu i u skladu s ciljevima CEF-a pri financiranju trebalo na odgovarajući način uzeti u obzir promjenjive potrebe politike i prioritete Unije utvrđene u relevantnim dokumentima koje je objavila Komisija, u zaključcima Vijeća i rezolucijama Europskog parlamenta, a ujedno osigurati dostatnu predvidljivost za izvršenje proračuna.

(19) Kako bi se osigurala dosljednost, proračunsko jamstvo i financijski instrumenti u okviru Programa, uključujući kad se kombiniraju s drugim oblicima bespovratne

---

[13] Uredba (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP)

[14] Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

potpore u operacijama mješovitog financiranja, trebalo bi izvršavati u skladu s primjenjivim pravilima instrumenta ECF InvestEU i mehanizama provedbe GE na temelju sporazuma sklopljenih za tu vrstu potpore u okviru instrumenta ECF InvestEU i mehanizama provedbe GE.

(20) Ako se potpora Unije u okviru Programa pruža u obliku proračunskog jamstva ili financijskog instrumenta, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, takva potpora trebala bi se pružati isključivo u okviru instrumenta ECF InvestEU i mehanizama provedbe GE u skladu s primjenjivim pravilima instrumenta ECF InvestEU i mehanizama provedbe GE. Ako se instrumentom ECF InvestEU ostvaruju ciljevi ovog Programa, savjetodavna potpora trebala bi biti dostupna svim državama članicama na njihov zahtjev. Takva bi potpora mogla uključivati izgradnju kapaciteta, potporu za utvrđivanje, pripremu i provedbu projekata, kao i savjetovanje o financijskim instrumentima i platformama za ulaganja.

(21) U Programu bi se trebala optimizirati iskorištenost dostupnih sredstava detaljnim praćenjem dostupnih sredstava i primjenom, prema potrebi, smanjenja ili ukidanja bespovratnih sredstava. Time bi se trebala omogućiti preraspodjela proračuna namijenjenog djelovanju koji ostaje nepotrošen tijekom utvrđenog vremenskog roka na druga djelovanja obuhvaćena područjem primjene ovog Programa.

(22) S obzirom na opseg potrebnih radova, može se dogoditi da se za provedbu prekogranične dionice usporedno provodi nekoliko aktivnosti koje se podupiru prema različitim sporazumima o dodjeli bespovratnih sredstava, ali doprinose istom cilju koji se naziva „globalni projekt”. Kako bi se doprinijelo učinkovitijoj upotrebi resursa Unije i osiguralo da se važni infrastrukturni ciljevi mogu u potpunosti ostvariti, u Programu bi se trebalo omogućiti preusmjeravanje dostupnih sredstava u okviru istog globalnog projekta. Ne dovodeći u pitanje primjenu natjecateljskih postupaka u skladu s člankom 192. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća[15] i uz odredbe članka 198. te uredbe, izmjenama izvornih djelovanja trebalo bi biti moguće tako preusmjeriti sredstva, podložno uvjetima utvrđenima u programu rada, uključujući maksimalni doprinos Unije.

(23) Na Program se primjenjuje Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća. Njome se utvrđuju pravila o donošenju i izvršenju općeg proračuna Unije, što uključuje pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nefinancijskim donacijama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskoj pomoći, financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima.

(24) U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 u programima rada i dokumentaciji poziva utvrdit će se više tehničkih pojedinosti o provedbi proračuna za sve politike koje se podupiru iz Programa, uključujući posebne kriterije prihvatljivosti i kriterije za dodjelu ovisno o instrumentu izvršenja proračuna, bilo da je riječ o bespovratnim sredstvima ili javnoj nabavi, te o posebnim ciljevima politike koji se žele postići. U skladu s člankom 136. Financijske uredbe ograničenja prihvatljivosti trebala bi se primjenjivati na visokorizične dobavljače iz sigurnosnih razloga.

(25) Potporom iz Programa trebala bi se potaknuti ulaganja uklanjanjem neuspjeha tržišta ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne, na proporcionalan način,

[15] Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

izbjegavanjem udvostručavanja ili istiskivanja te poticanjem privatnog financiranja, i ostvariti jasna dodana vrijednost Unije. Ne dovodeći u pitanje primjenu članaka 107. i 108. UFEU-a na nacionalna sredstva, tim pristupom bi se također trebala osigurati dosljednost između djelovanja u okviru Programa i pravila o državnim potporama, čime bi se izbjeglo neopravdano narušavanje natjecanja na unutarnjem tržištu. Nadalje, mjere CEF-a i Unije štednje i ulaganja[16] mogu se uzajamno podupirati jer javno financiranje može biti djelotvorno za smanjenje rizika velikih infrastrukturnih projekata i privlačenje privatnih ulaganja u EU-u i tako stvoriti znatan učinak poluge. Istodobno, sve veća dostupnost učinkovitih instrumenata za zajednička ulaganja, kao što su europski fondovi za dugoročna ulaganja (ELTIF), može djelotvorno poticati dugoročna ulaganja institucionalnih i drugih privatnih ulagača u infrastrukturne projekte, čime se dopunjuju i povećavaju sredstva dostupna iz CEF-a.

(26) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu Programa putem programâ rada, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te ovlasti treba izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmom nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije[17].

(27) U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća[18], Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95[19], Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96[20] i Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939[21] financijski interesi Unije trebaju biti zaštićeni proporcionalnim mjerama, što uključuje sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i ispitivanje nepravilnosti i prijevara, povrat izgubljenih, pogrešno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, izricanje administrativnih sankcija. Konkretno, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (Euratom, EZ) br. 2185/96 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) može provoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, kako bi se ustanovilo je li došlo do prijevare, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti kojom se šteti financijskim interesima Unije. U skladu s Uredbom (EU) 2017/1939 Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) može provoditi istrage i kazneni progon zbog prijevara i drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Unije, kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća[22]. U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 svaka osoba ili

---

16 COM/2025/124 final

17 Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije, SL L 55, 28.2.2011., str. 13.

18 Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999, SL L 248, 18.9.2013., str. 1. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj)

19 Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.). ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

20 Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.). ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

21 Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.). ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

22 Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

subjekt koji prima sredstva Unije u potpunosti surađuje u zaštiti financijskih interesa Unije, dodjeljuje potrebna prava i pristup Komisiji, OLAF-u, EPPO-u i Europskom revizorskom sudu i osigurava da im svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava. Te treće zemlje pridružene programu dužne su dodijeliti odgovornom dužnosniku za ovjeravanje, OLAF-u i Revizorskom sudu prava i pristup koji se zahtijevaju za sveobuhvatno izvršavanje njihovih ovlasti.

(28) Program se provodi u skladu s Uredbom (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti], kojom se utvrđuju pravila za praćenje rashoda i okvir uspješnosti za proračun, uključujući pravila kojima se osigurava ujednačena primjena načela nenanošenja bitne štete i rodne ravnopravnosti iz članka 33. stavka 2. točaka (d) i (f) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, pravila za praćenje i izvještavanje o uspješnosti Unijinih programa i aktivnosti, pravila za uspostavu Unijina portala za financiranje, pravila za evaluaciju programa te druge horizontalne odredbe koje se primjenjuju na sve programe Unije, na primjer one o informiranju, komunikaciji i vidljivosti.

(29) Na temelju članka 85. stavka 1. Odluke Vijeća (EU) 2021/1764[23] osobe i subjekti s poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama i područjima (OCT) prihvatljivi su za financiranje u skladu s pravilima i ciljevima Programa i mogućih režima koji se primjenjuju na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili područje povezani.

(30) U Programu bi se trebala poštovati prava osoba s invaliditetom, a posebno bi im se trebala osigurati pristupačnost, posebno u prometnom sektoru.

(31) Program bi trebao biti otvoren za suradnju s trećim zemljama ako je to u interesu Unije. U toj mjeri Unija može u potpunosti ili djelomično uključiti treće zemlje u aktivnosti koje su sastavni dio Programa Pri pridruživanju bi trebalo osigurati pravednu ravnotežu doprinosa i koristi treće zemlje te zaštitu financijskih i sigurnosnih interesa Unije.

(32) Kako bi se na odgovarajući način uzeo u obzir razvoj transeuropske mreže, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s izmjenama okvirnog popisa projekata od zajedničkog interesa u Prilogu ovoj Uredbi. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016[24]. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.

(33) Člankom 12. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/1153 Komisija se ovlašćuje za donošenje provedbenih akata kojima se utvrđuju infrastrukturni zahtjevi primjenjivi na određene kategorije djelovanja koja se odnose na infrastrukturu dvojne namjene. Na temelju

---

23 Odluka Vijeća (EU) 2021/1764 od 5. listopada 2021. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane (Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland), SL L 355, 7.10.2021., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

24 SL L 123, 12.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

toga donesena je Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1328[25]. Nakon revizije pravnog okvira donošenjem Uredbe (EU) 2024/1679 i kako bi se osigurala mogućnost daljnjeg ažuriranja infrastrukturnih zahtjeva neovisno o ograničenom trajanju ove Uredbe, u skladu s ovlašćivanjem iz tog akta neophodno je donijeti provedbene akte u kojima se utvrđuju infrastrukturni zahtjevi primjenjivi na određene kategorije infrastrukture s dvojnom namjenom i navesti ih u toj uredbi. Uredbu (EU) 2024/1679 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti kako bi se Komisija ovlastila za donošenje provedbenih akata u tu svrhu.

(34) Uredbu (EU) 2021/1153 trebalo bi staviti izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2028.,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet

Ovom Uredbom uspostavlja se Instrument za povezivanje Europe („Program”) i utvrđuju se ciljevi Programa, njegov proračun za razdoblje 2028. – 2034., oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za osiguravanje tog financiranja.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „djelovanje” znači bilo koja aktivnost za koju je utvrđeno da je financijski i tehnički neovisna, za koju je utvrđen vremenski rok i koja je neophodna za provedbu projekta;
2. „transeuropska prometna mreža” znači transeuropska prometna mreža iz Uredbe (EU) 2024/1679;
3. „projekt od zajedničkog interesa” znači projekt od zajedničkog interesa kako je definiran u članku 3. točki 1. Uredbe (EU) 2024/1679 ili članku 2. točki 5. Uredbe (EU) 2022/869;
4. „održiva transeuropska prometna mreža” znači transeuropska prometna mreža koja ispunjava zahtjeve utvrđene u člancima 5. i 45. Uredbe (EU) 2024/1679;
5. „pametna transeuropska prometna mreža” znači transeuropska prometna mreža koja ispunjava zahtjeve utvrđene u člancima 43. i 45. Uredbe (EU) 2024/1679;
6. „otporna transeuropska prometna mreža” znači transeuropska prometna mreža koja ispunjava zahtjeve utvrđene u članku 46. Uredbe (EU) 2024/1679;
7. „vojna mobilnost” znači sposobnost Europske unije i njezinih država članica da brzo i učinkovito prevoze, premještaju i raspoređuju vojno osoblje, opremu i zalihe unutar

[25] Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1328 od 10. kolovoza 2021. o utvrđivanju zahtjeva za infrastrukturu primjenjivih na određene kategorije mjera povezanih s infrastrukturom dvojne namjene u skladu s Uredbom (EU) 2021/1153 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 288, 11.8.2021., str. 37., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1328/oj).

i preko granica država članica, čime se osigurava pravodoban i djelotvoran odgovor oružanih snaga država članica;

8. „studije” znači aktivnosti potrebne za pripremu provedbe projekta, kao što su pripremne i validacijske studije, kao i studije mapiranja, izvedivosti, evaluacije i ispitivanja, među ostalim i u obliku softvera, te sve druge mjere tehničke podrške, uključujući prethodno djelovanje za utvrđivanje i razvoj projekta i odlučivanje o njegovu financiranju, kao što su istraživanje dotičnih lokacija i priprema financijskog paketa;

9. „radovi” znači kupnja, nabava i primjena sastavnih dijelova, sustava i usluga, uključujući softver, izradu nacrta i izvođenje građevinskih radova i ugradnju koji se odnose na projekt, prihvaćanje radova i početak provedbe projekta;

10. „projekt od uzajamnog interesa” znači projekt od uzajamnog interesa kako je definiran u članku 2. točki 6. Uredbe (EU) 2022/869;

11. „prekogranični projekt u području energije iz obnovljivih izvora” znači bilo što od sljedećeg:

(a) projekt za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora koji je uključen u sporazum o suradnji u smislu članaka 8., 9., 11. ili 13. Direktive (EU) 2018/2001;

(b) projekt skladištenja, uključujući postrojenje za skladištenje energije na istoj lokaciji u smislu članka 2. točke 44.d Direktive (EU) 2018/2001, kojim se podupire integracija energije iz obnovljivih izvora u energetski sustav Unije, osim postrojenja za skladištenje energije u smislu točke 1. podtočke (c) Priloga II. Uredbi (EU) 2022/869 i koji je uključen u sličan aranžman između dviju ili više država članica ili između jedne ili više država članica i jedne ili više trećih zemalja.

Članak 3.

Ciljevi Programa

1. Opći su ciljevi Programa izgradnja, razvoj, sigurnost, modernizacija i dovršetak transeuropskih mreža u prometnom i energetskom sektoru radi podupiranja funkcionalnog jedinstvenog tržišta i poticanja kohezije; olakšavanje vojne mobilnosti u transeuropskim prometnim mrežama; olakšavanje prekogranične suradnje u području energije iz obnovljivih izvora; i olakšavanje sinergija između prometnih i energetskih sektora.

2. Posebni su ciljevi Programa sljedeći:

(a) u prometnom sektoru:

i. pridonijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa koji se odnose na međusobno povezane, interoperabilne, dekarbonizirane, pametne, sigurne, održive, otporne, zaštićene i multimodalne prometne mreže u skladu s Uredbom (EU) 2024/1679, posebno:

(1) djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s prekograničnom dimenzijom kojima se provodi transeuropska prometna mreža, uključujući djelovanja za okvirne dionice navedene u Prilogu ovoj Uredbi;

(2) djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s dimenzijom Unije koji se odnose na dovršetak pametne, otporne, dekarbonizirane i održive transeuropske prometne mreže;

(3) djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s prekograničnom dimenzijom s trećim zemljama kojima se provodi transeuropska prometna mreža u skladu s člankom 9. Uredbe (EU) 2024/1679;

ii. prilagoditi za dvojnu namjenu prometnu infrastrukturu na dijelovima transeuropske prometne mreže s ciljem poboljšanja civilne i vojne mobilnosti, s naglaskom na četiri prioritetna koridora za vojnu mobilnost u EU-u koje su države članice utvrdile u Prilogu II. Vojnim zahtjevima za vojnu mobilnost unutar i izvan Unije, kako ih je Vijeće odobrilo 18. ožujka 2025. i uz upućivanje na ST 6728/25 ADD1;

(b) u energetskom sektoru:

i. pridonijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kako je utvrđeno u članku 18. Uredbe (EU) 2022/869, s ciljem promicanja dovršetka energetske unije, integracije učinkovitog i konkurentnog unutarnjeg energetskog tržišta te prekogranične i međusektorske interoperabilnosti mreža, olakšavanja dekarbonizacije gospodarstva, promicanja energetske učinkovitosti te osiguravanja otpornosti i sigurnosti opskrbe;

ii. olakšavati prekograničnu suradnju u području energije iz obnovljivih izvora potporom prekograničnim projektima u području energije iz obnovljivih izvora ili putem natječajâ za nove projekte u području energije iz obnovljivih izvora u okviru mehanizma Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljenog člankom 33. Uredbe (EU) 2018/1999, ako su ispunjeni uvjeti iz članka 11. stavka 5. ove Uredbe, radi postizanja ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, konkurentnosti, dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta, otpornosti i sigurnosti opskrbe na troškovno učinkovit način.

Članak 4.

Proračun

1. Indikativna financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje 2028. – 2034. iznosi 81 428 000 000 EUR u tekućim cijenama.

2. Iznos iz stavka 1. indikativno se raspoređuje kako slijedi:

(a) 51 515 000 000 EUR za specifične ciljeve u području prometa i vojne mobilnosti iz članka 3. stavka 2. točke (a);

(b) 29 912 000 000 EUR za specifične ciljeve u području energetike iz članka 3. stavka 2. točke (b).

3. Proračunske obveze za aktivnosti koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na godišnje obroke tijekom nekoliko godina.

4. Odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2034. da se pokriju potrebni troškovi i omogući upravljanje djelovanjima koja se ne završe do kraja Programa.

5. Financijska omotnica iz stavka 1. ovog članka i iznosi dodatnih sredstava iz članka 5. mogu se upotrijebiti i za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Programa i smjernica specifičnih za pojedine sektore iz Uredbe (EU) 2024/1679 ili Uredbe (EU) 2022/869, npr. aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, za institucijske sustave i platforme informacijske tehnologije, aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko priopćavanje političkih prioriteta Unije, te svu drugu tehničku i administrativnu pomoć ili troškove osoblja koji nastanu za Komisiju u upravljanju Programom.

Članak 5.

Dodatna sredstva

1. Države članice, institucije, tijela i agencije Unije, treće zemlje, međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije ili treće strane mogu dati dodatne financijske ili nefinancijske doprinose Programu, ne dovodeći u pitanje članak 107. i članak 108. UFEU-a. Dodatni financijski doprinosi čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 2. točaka (a), (d) ili (e) ili članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

2. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na njihov zahtjev staviti na raspolaganje Programu. Komisija ta sredstva izvršava izravno ili neizravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (a) ili (c) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Dodaju se iznosu iz članka 4. stavka 1. ove Uredbe. Ta se sredstva upotrebljavaju samo u korist dotične države članice. Ako Komisija ne preuzme pravnu obvezu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja za dodatne iznose koji su tako stavljeni na raspolaganje Programu, odgovarajući iznosi za koje nisu preuzete obveze mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti natrag na jedan ili više odgovarajućih izvornih programa ili njihovih sljednika.

Članak 6.

Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje

1. Program se provodi u koordinaciji s drugim programima Unije. Za djelovanje za koje je primljen doprinos Unije iz drugog programa može se primiti i doprinos na temelju ovog Programa. Pravila relevantnog programa Unije primjenjuju se na odgovarajući doprinos ili se na sve doprinose na temelju Programa može primijeniti jedinstveni skup pravila i može se preuzeti samo jedna pravna obveza. Ako se Unijini doprinosi temelje na prihvatljivom trošku, kumulativna potpora iz proračuna Unije ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja i može se izračunati na proporcionalnoj osnovi, u skladu s dokumentima o uvjetima za potporu.

2. Postupci dodjele u okviru Programa mogu se provoditi zajednički u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja s državama članicama, institucijama, tijelima i agencijama Unije, trećim zemljama, međunarodnim organizacijama, međunarodnim financijskim institucijama ili trećim stranama („partneri u zajedničkom postupku dodjele”), pod uvjetom da je osigurana zaštita financijskih interesa Unije. Na te se postupke

primjenjuje jedinstven skup pravila i oni dovode do preuzimanja jedne pravne obveze. U tu svrhu partneri u zajedničkom postupku dodjele mogu za Program staviti na raspolaganje sredstva u skladu s člankom 5. ove Uredbe ili se partnerima može povjeriti provedba postupka dodjele, ako je to primjenjivo u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. U zajedničkim postupcima dodjele predstavnici partnera u zajedničkom postupku dodjele mogu biti i članovi odbora za evaluaciju iz članka 153. stavka 3. Uredbe (EU, EURATOM) 2024/2509.

Članak 7.

Treće zemlje pridružene Programu

1. Program može biti otvoren za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja koje će se u potpunosti ili djelomično pridružiti, u skladu s ciljevima iz članka 3. i s relevantnim međunarodnim sporazumima ili odlukama donesenima u okviru tih sporazuma koje se primjenjuju na:
   (a) članice Europskog udruženja slobodne trgovine koje su i članice Europskog gospodarskog prostora, kao i europske mikrodržave;
   (b) države pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidate;
   (c) zemlje obuhvaćene europskom politikom susjedstva;
   (d) ostale treće zemlje.
2. Sporazumima o pridruživanju sudjelovanju u Programu:
   (a) osigurava se pravedna ravnoteža u smislu doprinosa i koristi treće zemlje koja sudjeluje u Programu;
   (b) utvrđuju se uvjeti za sudjelovanje u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa, koji se sastoje od operativnog doprinosa i naknade za sudjelovanje, za program i njegove administrativne troškove;
   (c) trećoj zemlji ne dodjeljuje se ovlast za donošenje odluka u Programu;
   (d) jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i zaštiti svoje financijske interese;
   (e) ako je relevantno, osigurava se zaštita sigurnosti i javnog poretka Unije.

Za potrebe točke (d) treća zemlja daje potrebna prava i pristup u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 i Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i jamstvo da su odluke o izvršenju kojima se uvodi novčana obveza na temelju članka 299. UFEU-a, kao i presude i rješenja Suda Europske unije, izravno izvršive.

Članak 8.

Izvršenje i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. točke (c) te uredbe.

2. Financiranje sredstvima Unije može biti u bilo kojem obliku u skladu s Uredbom (EU) 2024/2509, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada, nabave i nefinancijskih donacija.

3. Ako je potpora Unije u obliku proračunskog jamstva ili financijskog instrumenta, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, pruža se isključivo u okviru Instrumenta ECF InvestEU ili mehanizma provedbe GE i izvršava u skladu s primjenjivim pravilima Instrumenta ECF InvestEU i mehanizma provedbe GE na temelju sporazuma sklopljenih u okviru Instrumenta ECF InvestEU ili mehanizama provedbe GE.

4. Potpora Unije u obliku proračunskog jamstva pruža se unutar maksimalnog iznosa proračunskog jamstva utvrđenog u Uredbi o GE-u ili ECF-u.

5. Ako se za Program upotrebljava Instrument ECF InvestEU ili mehanizam provedbe GE, u njemu se osiguravaju rezervacije za proračunsko jamstvo i financiranje financijskim instrumentima, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u obliku operacije mješovitog financiranja.

Članak 9.

Prihvatljivost

1. Kriteriji prihvatljivosti utvrđuju se za potporu ostvarenju ciljeva iz članka 3. ove Uredbe i u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509.

2. U postupcima dodjele u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja sljedeći pravni subjekti mogu biti prihvatljivi za davanje ili primanje potpore Unije:

   (a) subjekti s poslovnim nastanom u državama članicama;

   (b) subjekti sa sjedištem u pridruženoj trećoj zemlji;

   (c) međunarodne organizacije;

   (d) drugi subjekti sa sjedištem u nepridruženim trećim zemljama ako je financiranje takvih subjekata ključno za provedbu djelovanja i doprinosi ciljevima iz članka 3.

3. Uz članak 168. stavke 2. i 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, pridružene treće zemlje iz članka 7. stavka 1. ove Uredbe mogu, ako je relevantno, sudjelovati u svim mehanizmima nabave iz članka 168. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 i od njih ostvariti koristi. Pravila za države članice primjenjuju se *mutatis mutandis* na pridružene treće zemlje.

4. Postupci dodjele koji utječu na sigurnost ili javni poredak, osobito kad se to odnosi na stratešku imovinu i interese Unije ili njezinih država članica, ograničavaju se u skladu s člankom 136. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. U skladu s člankom 136. Financijske uredbe ograničenja prihvatljivosti primjenjuju se iz sigurnosnih razloga na dobavljače koji se u skladu s pravom EU-a smatraju visokorizičnima.

5. U pogledu djelovanja iz članka 3. stavka 2. točke (a) ove Uredbe, pri ocjenjivanju prijedlogâ na temelju kriterija za dodjelu, ako je primjenjivo, osigurava se da su predložena djelovanja usklađena s planovima rada za koridor i provedbenim aktima iz članka 54. i članka 55. Uredbe (EU) 2024/1679 te da se pri tim djelovanjima uzima u obzir savjetodavno mišljenje odgovornog europskog koordinatora na temelju članka 52. stavka 9. te uredbe.

6. Prijedloge za dodjelu bespovratnih sredstava podnosi jedna ili više država članica ili se podnose uz odobrenje država članica na koje se odnosi projekt od zajedničkog interesa ili projekt od uzajamnog interesa.

7. Postupci dodjele bespovratnih sredstava, ili njihovi dijelovi, koji se već u potpunosti financiraju iz drugih javnih ili privatnih izvora, osim doprinosa Unije u kontekstu sinergijskih djelovanja iz članka 6., nisu prihvatljivi za financiranje.

8. U programu rada iz članka 110. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se detaljnije utvrditi kriteriji prihvatljivosti iz ove Uredbe ili skup dodatnih kriterija prihvatljivosti za posebna djelovanja.

Članak 10.

Dopunska pravila za bespovratna sredstva

1. Osim razloga za smanjenje utvrđenih u članku 132. stavku 4. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, iznos bespovratnih sredstava može se smanjiti pod sljedećim uvjetima:

   (a) za studije, ako djelovanje nije započelo u roku od godinu dana od datuma početka navedenog u sporazumu o bespovratnim sredstvima;

   (b) za radove, ako djelovanje nije započelo u roku od dvije godine od datuma početka navedenog u sporazumu o bespovratnim sredstvima;

   (c) ako je nakon preispitivanja napretka djelovanja utvrđeno da je provedba djelovanja toliko kasnila da se njegovi ciljevi vjerojatno neće postići.

2. Ugovor o bespovratnim sredstvima može se izmijeniti ili raskinuti na temelju uvjeta navedenih u stavku 1.

3. Raspoloživa odobrena sredstva za preuzimanje obveza koja proizlaze iz primjene stavka 1. ili 2. stavljaju se na raspolaganje u okviru ovog Programa.

4. Ne dovodeći u pitanje primjenu natječajnih postupaka kad god je to primjereno u skladu s člankom 192. stavkom 1. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 i uz članak 198. te uredbe, u programu rada iz članka 12. ove Uredbe može se, ako je to propisno opravdano s obzirom na potrebu za olakšavanjem dovršetka globalnog projekta, utvrditi djelovanje i korisnici te iznos do kojeg se može pozvati da se podnesu prijedlozi za produljenje tekućih ili dovršenih djelovanja u okviru Programa, uz istodobno osiguravanje jednakog tretmana i transparentnosti u skladu s člankom 191. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Dodjela za djelovanja koja su u tijeku može biti u obliku izmjene izvornog djelovanja dodavanjem novih aktivnosti i povećanjem maksimalnog doprinosa Unije. Odobrena sredstva za preuzimanje obveza iz stavka 3. ovog članka upotrebljavaju se za pokrivanje iznosa rezerviranih u programu rada za takve dodjele.

5. Iznos financijske potpore Unije za studije ne smije premašiti 50 % ukupnih prihvatljivih troškova.

6. Za radove koji se odnose na posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (a) iznos financijske potpore Unije ne smije premašiti 50 % ukupnih prihvatljivih troškova. Za djelovanja koja se provode u državama članicama s BND-om po stanovniku manjim od 90 % BND-a Unije iznos financijske potpore Unije ne smije premašiti 75 % ukupnih prihvatljivih troškova.

7. Za radove koji se odnose na posebne ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b) primjenjuje se sljedeće:

   (a) iznos financijske potpore Unije ne smije premašiti 50 % ukupnih prihvatljivih troškova;

   (b) stope sufinanciranja iz točke (a) mogu se povećati na najviše 75 % ukupnih prihvatljivih troškova za djelovanja kojima se doprinosi razvoju projekata od zajedničkog interesa koji, na temelju dokaza iz članka 18. stavka 2. Uredbe (EU) 2022/869, pružaju visok stupanj sigurnosti opskrbe na regionalnoj razini ili razini Unije, jačaju solidarnost Unije ili nude vrlo inovativna rješenja.

8. U prometnom i energetskom sektoru, za radove provedene u najudaljenijim regijama, primjenjuje se posebna najviša stopa sufinanciranja od 60 %.

9. Potporom iz Programa ubrzavaju se ili potiču ulaganja uklanjanjem neuspjeha tržišta ili investicijskih okolnosti koje nisu optimalne, na proporcionalan način, izbjegavanjem udvostručavanja ili istiskivanja te poticanjem privatnog financiranja, i ostvaruje dodana vrijednost Unije.

Članak 11.

Prekogranični projekti u području energije iz obnovljivih izvora

1. Komisija najmanje jednom godišnje provodi odabir prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora na temelju kriterija i postupka utvrđenih u ovom članku, u delegiranom aktu iz stavka 4. ovog članka i povezanom programu rada iz članka 12.

2. Prekogranični projekti u području energije iz obnovljivih izvora trebali bi donijeti uštede troškova pri uvođenju energije iz obnovljivih izvora u Uniji ili druge koristi za integraciju sustava, sigurnost opskrbe, konkurentnost ili inovacije u usporedbi sa sličnim projektima koji provodi samo jedna od država članica sudionica ili treća zemlja sudionica.

3. U slučaju bespovratnih sredstava za radove prijavitelj bi trebao dokazati potrebu za prevladavanjem neuspjeha tržišta ili financijskih prepreka kao što su nedovoljna komercijalna održivost, visoki početni troškovi ili nedostatak tržišnog financiranja.

4. Komisija do (dan mjesec godina) (ili 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog akta) donosi delegirani akt u skladu s člankom 14. kojim se ova Uredba dopunjuje utvrđivanjem posebnih kriterija i postupka za odabir prekograničnih projekata u području energije iz obnovljivih izvora.

5. Komisija može odlučiti dodijeliti proračun Programa predviđen za prekogranične projekte u području energije iz obnovljivih izvora mehanizmu Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljenom člankom 33. Uredbe (EU) 2018/1999 ako se njime može ostvariti posebni cilj iz članka 3. stavka 2. točke (b) podtočke ii. Uredbe i ako se time može doprinijeti smanjenju troškova kapitala za projekte u području energije iz obnovljivih izvora. Ukupni doprinos za razdoblje od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2034. ne smije premašiti 5 % proračuna ovog Programa predviđenog za posebne ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b).

Članak 12.

Program rada

1. Program se provodi u skladu s programima rada iz članka 110. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
2. U programima rada utvrđuju se, ako je primjenjivo, aktivnosti i povezani iznosi Unijine potpore koji se izvršavaju u okviru Instrumenta ECF InvestEU ili mehanizma provedbe GE.
3. Komisija provedbenim aktima donosi programe rada. Ti se provedbeni akti donose u skladu sa savjetodavnim postupkom iz članka 15. stavka 3.

Članak 13.

Delegirani akti

Podložno članku 172. drugom stavku UFEU-a Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 15. ove Uredbe radi izmjene Priloga ovoj Uredbi u pogledu okvirnog popisa projekata.

Članak 14.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 11. stavka 4. i članka 13. dodjeljuje se Komisiji do 31. prosinca 2034.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 11. stavka 4. i članka 13. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.

   Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
5. Delegirani akt donesen na temelju članka 11. stavka 4. i članka 13. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća. Predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija ne smiju biti prisutni u raspravama o pitanjima povezanima s člankom 12. stavkom 3. ove Uredbe.

Članak 15.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.

2. Kad je riječ o pitanjima koja se odnose na ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (a), odbor se sastaje u sljedećem sastavu: „CEF – Promet”.

   Kad je riječ o pitanjima koja se odnose na ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b), odbor se sastaje u sljedećem sastavu: „CEF – Energetika”.

3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011.

4. Kada se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata kada u roku za davanje mišljenja to odluči predsjednik odbora ili to zahtijeva obična većina članova odbora.

5. U skladu s međunarodnim sporazumima koje je sklopila Unija, predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija mogu biti pozvani da prisustvuju sjednicama odbora u svojstvu promatrača pod uvjetima utvrđenima u njegovu poslovniku, vodeći računa o sigurnosti i javnom poretku Unije ili njezinih država članica. Predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija ne smiju biti prisutni u raspravama o pitanjima povezanima s člankom 9. ove Uredbe.

Članak 16.

Izmjena Uredbe (EU) 2024/1679

U članku 48. Uredbe (EU) 2024/1679 dodaje se sljedeći stavak 3.:

„3. Komisija može donijeti provedbeni akt kojim se utvrđuju infrastrukturni zahtjevi primjenjivi na određene kategorije infrastrukture, koji se odnose na civilne i obrambene potrebe („infrastruktura s dvojnom namjenom”).

Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 61. stavka 3.”

Članak 17.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) 2021/1153 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2028.

Članak 18.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu predmetnih aktivnosti do njihova zaključenja, na temelju uredbi (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 2021/1153, koje se nastavljaju primjenjivati na predmetne aktivnosti do njihova zaključenja.

2. Financijska omotnica za Program može također pokrivati troškove tehničke i administrativne pomoći potrebne kako bi se osigurao prijelaz s Programa na mjere donesene u skladu s Uredbom (EU) br. 2021/1153.

Članak 19.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2028.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednik*

IZVJEŠTAJ O FINANCIJSKIM I DIGITALNIM ASPEKTIMA ZAKONODAVNOG PRIJEDLOGA

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE 3
1.1. Naslov prijedloga/inicijative 3
1.2. Predmetna područja politike 3
1.3. Ciljevi 3
1.3.1. Opći ciljevi 3
1.3.2. Posebni ciljevi 3
1.3.3. Očekivani rezultati i učinak 3
1.3.4. Pokazatelji uspješnosti 3
1.4. Prijedlog/inicijativa odnosi se na: 4
1.5. Obrazloženje prijedloga/inicijative 4
1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative 4
1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same. 4
1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava 4
1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima 5
1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele 5
1.6. Trajanje prijedloga/inicijative i njegova/njezina financijskog učinka 6
1.7. Planirani načini izvršenja proračuna 6
2. MJERE UPRAVLJANJA 8
2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja 8
2.2. Sustavi upravljanja i kontrole 8
2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole 8
2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje 8
2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju) 8
2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti 9
3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE 10

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak 10
3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva 12
3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje 12
3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna 12
3.2.1.2. Odobrena sredstva iz vanjskih namjenskih prihoda 17
3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje 22
3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva 24
3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna 24
3.2.3.2. Odobrena sredstva iz vanjskih namjenskih prihoda 24
3.2.3.3. Ukupna odobrena sredstva 24
3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima 25
3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna 25
3.2.4.2. Financirano iz vanjskih namjenskih prihoda 26
3.2.4.3. Ukupne potrebe za ljudskim resursima 26
3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom 28
3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom 28
3.2.7. Doprinos trećih strana 28
3.3. Procijenjeni učinak na prihode 29
4. DIGITALNI ASPEKTI 29
4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju 30
4.2. Podaci 30
4.3. Digitalna rješenja 31
4.4. Procjena interoperabilnosti 31
4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi 32

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredbe (EU) br. 2021/1153 za razdoblje 2028. – 2034.

1.2. Predmetna područja politike

Europska strateška ulaganja

1.3. Ciljevi

1.3.1. Opći ciljevi

Opći su ciljevi Programa izgradnja, razvoj, sigurnost, modernizacija i dovršetak transeuropskih mreža u prometnom i energetskom sektoru, olakšavanje vojne mobilnosti u transeuropskim prometnim mrežama, olakšavanje prekogranične suradnje u području energije iz obnovljivih izvora i olakšavanje sinergija između prometnih i energetskih sektora.

1.3.2. Posebni ciljevi

Posebni cilj

Posebni ciljevi CEF-a u prometnom sektoru su:

1. pridonijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa koji se odnose na međusobno povezane, interoperabilne, pametne, održive, otporne i multimodalne prometne mreže u skladu s Uredbom (EU) 2024/1679, posebno:

– djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s prekograničnom dimenzijom kojima se provodi transeuropska prometna mreža, uključujući djelovanja za dionice iz okvirnog popisa u Prilogu;

– djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s dimenzijom Unije koji se odnose na dovršetak pametne, otporne i održive transeuropske prometne mreže;

– djelovanjima koja se odnose na projekte od zajedničkog interesa s prekograničnom dimenzijom s trećim zemljama kojima se provodi transeuropska prometna mreža u skladu s člankom 9. Uredbe (EU) 2024/1679;

2. prilagoditi dijelove transeuropske prometne mreže za dvojnu namjenu prometne infrastrukture s ciljem poboljšanja i civilne i vojne mobilnosti.

Posebni ciljevi u energetskom sektoru su:

1. pridonijeti razvoju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kako je utvrđeno u članku 18. Uredbe (EU) 2022/869, s ciljem promicanja dovršetka energetske unije, integracije učinkovitog i konkurentnog unutarnjeg energetskog tržišta te prekogranične i međusektorske interoperabilnosti mreža, olakšavanja dekarbonizacije gospodarstva, promicanja energetske učinkovitosti te jamčenja sigurnosti opskrbe;

2. olakšavati prekograničnu suradnju u području energije iz obnovljivih izvora potporom prekograničnim projektima u području energije iz obnovljivih izvora ili putem natječajâ za nove projekte u području energije iz obnovljivih izvora u okviru

mehanizma Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora uspostavljenog člankom 33. Uredbe (EU) 2018/1999, radi postizanja ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, konkurentnosti, dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta i sigurnosti opskrbe na troškovno učinkovit način.

1.3.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljane korisnike/skupine.

Kad je riječ o prometu, cilj je CEF-a doprinijeti dovršetku transeuropske prometne mreže („TEN-T"), s naglaskom na dovršetku osnovne i proširene osnovne mreže do 2030. i 2040. U tom će se kontekstu CEF posebno usredotočiti na infrastrukturne projekte s izraženom prekograničnom dimenzijom. CEF će pomoći i u uvođenju interoperabilnih i pametnih rješenja za mobilnost u mreži TEN-T (primjerice uvođenjem europskih sustava za upravljanje prometom) i olakšati prelazak EU-a na održivu mobilnost (na primjer uspostavom opskrbe električnom energijom s kopna za plovila u lukama mreže TEN-T). CEF može povećati i povezanost s trećim zemljama razvojem prekograničnih dionica koridorâ TEN-T sa zemljama kandidatkinjama. Uz to, uz pomoć CEF-a prilagođavaju se za dvojnu namjenu dijelovi prometne infrastrukture mreže TEN-T s ciljem poboljšavanja i civilne i vojne mobilnosti.

CEF – Energetika sastavni je dio okvira politike transeuropskih energetskih mreža (TEN-E), usmjerene na povezivanje energetskih sustava država članica EU-a. Iz njega se pruža financijska potpora projektima od najveće dodane vrijednosti za Uniju koji imaju znatan prekogranični učinak. Iz CEF-a za energetiku podupire se i prekogranična suradnja u području obnovljive energije financijskim sredstvima koja se dodjeljuju relevantnim projektima.

Iz CEF-a za energetiku podupire se provedba ključnih prekograničnih projekata koji doprinose: boljoj međusobnoj povezanosti elektroenergetskih mreža, mreža za vodika i CO2 država članica, digitalizaciji energetskih mreža, razvoju odobalnih mreža te integraciji kapaciteta za skladištenje i elektrolizu u mreže. To će pak omogućiti integraciju sve većeg udjela obnovljivih izvora energije i integraciju sustava svih nositelja energije, što će za rezultat imati dekarbonizaciju energetskog sustava, sigurnu i cjenovno pristupačnu opskrbu energijom za potrošače, bolju integraciju tržišta i veću konkurentnost industrije.

Pružanjem potpore prekograničnim projektima izravno na razini EU-a CEF pomaže u prevladavanju problema s koordinacijom koji proizlaze iz višedržavne prirode projekata. Učinkovitim djelovanjem CEF-a rješavaju se tržišni nedostaci i pomaže potaknuti daljnja ulaganja i financiranje iz drugih izvora, kao što su nacionalni proračuni, nacionalni sustavi energetskih tarifa i posebno privatni sektor, uz pomoć svih alata dostupnih u skladu s Financijskom uredbom. CEF je dokazan instrument za nositelje projekata prekogranične infrastrukture i znači jednu kontaktnu točku, jedan sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava i jedan skup pravila koje treba slijediti i za program praćenja i revizije.

1.3.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Program se provodi u skladu s Uredbom (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti] kojom se utvrđuju pravila za praćenje rashoda i okvir uspješnosti za proračun. Uredba sadržava skup područja intervencije s

pokazateljima za relevantna ulaganja u prometnu i energetsku infrastrukturu u okviru CEF-a.

1.4. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

☐ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta / pripremnog djelovanja[30]

☒ produženje postojećeg djelovanja

☐ spajanje ili preusmjeravanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.5. Obrazloženje prijedloga/inicijative

1.5.1. Potrebe koje treba zadovoljiti kratkoročno ili dugoročno, uključujući detaljan vremenski okvir provedbe inicijative

Na temelju pozitivnih iskustava u provedbi CEF-a u područjima prometa i energetike od 2014. Komisija predstavlja prijedlog za nasljednika CEF-a u kontekstu pripreme višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje nakon 2027. Program je usmjeren na projekte s izraženom prekograničnom dimenzijom i visokom dodanom vrijednošću EU-a za koje je potrebno posebno usmjeravanje EU-a na koordiniran način među državama članicama preko granica.

U prometnom sektoru CEF doprinosi dovršetku osnovne mreže transeuropske prometne mreže (TEN-T) do 2030. i proširene osnovne mreže do 2040. izgradnjom i nadogradnjom infrastrukture potrebne za neometan prekogranični promet. Time će se uspostaviti visokoučinkovita mreža za prijevoz putnika i robe. CEF-om se podupire i prilagodba relevantnih dijelova mreže TEN-T zahtjevima za vojnu mobilnost.

U energetskom sektoru CEF doprinosi razvoju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa kako je utvrđeno u članku 18. Uredbe (EU) 2022/869, s ciljem promicanja dovršetka energetske unije, integracije učinkovitog i konkurentnog unutarnjeg energetskog tržišta te prekogranične i međusektorske interoperabilnosti mreža, olakšavanja dekarbonizacije gospodarstva, promicanja energetske učinkovitosti te jamčenja sigurnosti opskrbe. Nadalje, CEF-om se olakšava prekogranična suradnja u području obnovljive energije kroz prekogranične projekte obnovljive energije ili natječaje za nove projekte u području energije iz obnovljivih izvora u okviru mehanizma Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora.

Program bi trebao biti operativan s početkom sljedećeg VFO-a od 2028. Pojedinosti o provedbi programa, kao što su rasporedi poziva na podnošenje prijedloga, njihova tema i okvirni proračun ili detaljna pravila o prihvatljivosti i kriterijima za dodjelu, utvrdit će se u programima rada. CEF za promet već 2025. dodjeljuje svoja posljednja sredstva, a nositelji velikih infrastrukturnih projekata suočit će se s manjkom financijskih sredstava u preostalim godinama tekućeg VFO-a. Stoga je ključno pravodobno pokretanje sljedećeg CEF-a i rana dodjela sredstava EU-a korisnicima.

Kad je riječ o načinu upravljanja provedbom programa, predlaže se nastavak učinkovitog i ciljanog ostvarivanja u okviru izravnog upravljanja koje provodi Komisija. Moguće obnovljeno delegiranje izvršnoj agenciji, kao što je Europska

[30] U smislu članka 58. stavka 2. točke (a) ili (b) Financijske uredbe.

izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš (CINEA) u okviru tekućeg VFO-a, ovisit će o ishodu analize troškova i koristi te povezanim odlukama koje treba donijeti.

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ovog odjeljka „dodana vrijednost sudjelovanja EU-a" je vrijednost koja proizlazi iz djelovanja EU-a i dodatna je u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.

Člankom 171. UFEU-a Unija se ovlašćuje za određivanje projekata od zajedničkog interesa u infrastrukturi TEN-ova pri čemu metode provedbe ostavlja na izbor državama članicama. Istim se člankom Unija ovlašćuje za podupiranje takvih projekata od zajedničkog interesa, kao i projekata od uzajamnog interesa s trećim zemljama.

Zbog razmjera i vrste problema za čije rješavanje je namijenjen CEF potrebno je djelovanje Unije jer su ti problemi po svojoj prirodi na razini cijele Unije pa se stoga mogu učinkovitije rješavati na toj razini. Općenito će koristi biti veće, provedba brža i troškovi manji ako Komisija koordinira djelovanja država članica. Financiranje sredstvima Unije ujedno je odgovarajući način za rješavanje financijskih poteškoća koje su obično povezane s prekograničnim projektima: nejednakom raspodjelom koristi i troškova projekta među uključenim državama članicama, što otežava financiranje tih projekata iz nacionalnih izvora financiranja.

Infrastruktura TEN-T i TEN-E: S obzirom na njihovu prekograničnu prirodu, projekti TEN-T i TEN-E stvaraju znatne pozitivne vanjske učinke na razini EU-a i potiču solidarnost među državama članicama, ali i uzrokuju specifične poteškoće nositeljima projekata zbog svoje višedržavne prirode, problema s koordinacijom i često asimetrične raspodjele troškova i koristi. Stoga je za njih potrebna potpora na razini EU-a. Za neometanu vojnu mobilnost širom Unije potreban je i instrument za koordinaciju financiranja među državama članicama.

Obnovljiva energija: Prekogranična suradnja među državama članicama ili između država članica i trećih zemalja u području energije iz obnovljivih izvora ključna je za postizanje ciljeva Unije u pogledu dekarbonizacije, konkurentnosti, dovršetka unutarnjeg energetskog tržišta i sigurnosti opskrbe na troškovno učinkovit način. Međutim, samo je nekoliko država članica u svojim konačnim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima podnesenima u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 objasnilo kako namjeravaju uspostaviti okvir za suradnju na zajedničkim projektima s jednom ili više država članica. Postoji rizik da će prekogranična suradnja ostati na neoptimalnoj razini bez financijske pomoći Unije.

Očekivana dodana vrijednost EU-a (ex post)

CEF pruža dodanu vrijednost EU-a putem razvoja povezivosti u prometu, energetici i prekograničnoj suradnji u području energije iz obnovljivih izvora, pri čemu se usmjerava na projekte s europskom dimenzijom i one koji se ne bi ostvarili bez potpore EU-a. Konkretnije, CEF-ova dodana vrijednost za EU leži u sposobnosti za:

– usmjeravanje javnog i privatnog financiranja radi ostvarivanja ciljeva politike EU-a;

– omogućivanje ključnih ulaganja u kojima se troškovi snose na nacionalnoj/lokalnoj razini, a koristi su osjetne na europskoj razini;

– ubrzavanje prelaska na niskougljičnu, digitalnu i otpornu infrastrukturu.

Potpora EU-a iz novog CEF-a fokusira se na djelovanja koja imaju najveću dodanu vrijednost EU-a. Konkretnije:

U sektoru prometa obuhvaćene su prekogranične dionice i uska grla uglavnom na osnovnoj i proširenoj osnovnoj mreži TEN-T te projekti na prioritetnim koridorima za vojnu mobilnost EU-a.

U području energetike cilj je CEF-a poboljšati integraciju energetskog tržišta i prekograničnu interoperabilnost energetskih mreža, dekarbonizaciju, energetsku učinkovitost, otpornost i sigurnost opskrbe te olakšati prekograničnu suradnju u području energije, uključujući energiju iz obnovljivih izvora. Ti prekogranični projekti koji će biti prihvatljivi za financiranje u okviru CEF-a energetika su veze koje nedostaju za razvoj potpuno međusobno povezanog i dekarboniziranog energetskog sustava, a države članice i operatori na nacionalnoj razini ne promiču ih u dovoljnoj mjeri niti im daju prioritet. CEF pridonosi ostvarivanju tih prekograničnih projekata podupiranjem sektorskih aktivnosti u obliku studija i radova.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Ex post evaluacija CEF-a za razdoblje 2014. – 2020. i međuevaluacija CEF-a za razdoblje 2021. – 2027. provode se usporedno i dobro napreduju.

Preliminarni nalazi obiju evaluacija CEF-a potvrđuju da je Program dosad bio uspješan. Instrument je osmišljen kako bi se riješio dosadašnji nedostatak financijskih sredstava za prekograničnu infrastrukturu s visokom dodanom vrijednošću EU-a izdvajanjem sredstava za te projekte u namjenski instrument. Usklađen je s drugim instrumentima i politikama financiranja EU-a, posebno u pogledu dekarbonizacije. Njegov model upravljanja, to jest pozivi na podnošenje prijedloga u natječajnim postupcima i izravno upravljanje sredstvima putem centralizirane agencije, prikladan je za zadovoljavanje potreba programa i osiguravanje jednakih uvjeta za prijavitelje. Financiranje iz CEF-a u pravilu se smatra neophodnim jer čini mogućim ključne prometne i energetske projekte koji bi se inače suočili sa znatnim kašnjenjima, smanjenim područjem primjene ili se uopće ne bi ostvarili zbog nedovoljnog nacionalnog ili privatnog financiranja. Osim izravne financijske potpore, CEF omogućuje i znatnu financijsku polugu, privlači dodatni javni i privatni kapital te djeluje kao strateško uporište za ulaganja.

1.5.4. Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima

Inicijativa je dio prijedloga višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2028. – 2034.

CEF bi trebao biti usmjeren na podupiranje prekograničnih projekata u mrežama TEN-T i TEN-E, projekata za neometanu vojnu mobilnost širom Unije i projekata suradnje u području energije iz obnovljivih izvora.

Ulaganja država članica u mrežu TEN-T u okviru njihovih nacionalnih i regionalnih partnerskih planova trebala bi dopunjavati ulaganja CEF-a, posebno u nacionalne dionice koje se spajaju s prekograničnim vezama navedenima u Prilogu CEF-u te u

pogledu financiranja infrastrukture i proizvodnih kapaciteta nacionalne energetske mreže.

U području energetike nacionalni i regionalni partnerski planovi mogu dopuniti ulaganja iz CEF-a u energetsku infrastrukturu, primjerice ulaganjem u energetsku imovinu koja nije prekogranične prirode, ali je jednako važna za energetsku tranziciju.

U bliskoj suradnji s inicijativom Globalna Europa trebalo bi podržati prometnu i energetsku infrastrukturu u trećim zemljama i širenje koridora mreže TEN-T na zemlje kandidatkinje.

Iz Obzora Europa nastavit će se podupirati istraživanja i inovacije u području prometa i energetike, u bliskoj vezi s Europskim fondom za konkurentnost, kako bi se poticalo širenje i uvođenje najsuvremenijih inovativnih rješenja za dekarbonizaciju, digitalizaciju i otpornost prometa i energije. Europski fond za konkurentnost bit će komplementaran i CEF-u jer će nuditi mogućnosti jamstva za infrastrukturne projekte.

1.5.5. Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele

Iako bi se boljom povezanošću financiranja EU-a i prioriteta politika u planovima povećala njihova prekogranična dimenzija, a upravljačkim mehanizmom osigurala veća usmjerenost na prekogranične projekte s visokom dodanom vrijednošću EU-a, provedba prekograničnih infrastrukturnih projekata putem planova bila bi složenija i skuplja za tijela država članica i nositelje projekata. Usklađivanje programa ulaganja država članica s programima susjednih zemalja bio bi dugotrajan proces, kako tijekom pregovora o početnom planu tako i u slučaju bilo kakvih izmjena. Njemačka bi, na primjer, morala koordinirati svoj nacionalni plan s osam susjednih država članica; Mađarska s pet. U slučajevima kašnjenja u jednoj ili više država članica, to bi moglo dovesti do kašnjenja u drugima. Iako bi Komisija mogla podupirati koordinaciju – tijekom pregovora i pružanjem tehničke pomoći putem planova – opterećenje za tijela država članica i dalje bi bilo znatno. To bi također moglo znatno povećati administrativno opterećenje za nositelje projekata, koji bi trebali provoditi svoje prekogranične projekte u okviru nekoliko nacionalnih planova i izvješćivati u okviru zasebnih programa izvješćivanja i revizije (jedan po državi članici).

Međutim, u procjeni učinka naglašeno je da bi se nacionalnim i regionalnim planovima partnerstva mogla obuhvatiti komplementarna ulaganja u prekogranične dionice i projekte od velike važnosti za EU. Namjenskim instrumentom s izravnim upravljanjem osigurat će se da se prekogranični projekti financiraju na temelju natječajnog pristupa u kojem se odabiru projekti najveće kvalitete, najbliži dovršetku i s najvećom dodanom vrijednošću EU-a. Korisnici imaju jedinstvenu kontaktnu točku i jedinstveni postupak za prijavu i provedbu projekta. Uz to, Komisija pomno prati projekte.

1.6. Trajanje prijedloga/inicijative i njegova/njezina financijskog učinka

☐ **Ograničeno trajanje**

– ☒na snazi od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2034.

– ☒ financijski učinak od 2028. do 2034. za odobrena sredstva za preuzimanje obveza i od 2028. do 2040. za odobrena sredstva za plaćanje

☐ **Neograničeno trajanje**

– Početna provedba od GGGG do GGGG,

– nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna

☒ **Izravno upravljanje** Komisije

– ☒ preko njezinih službi, uključujući osoblje u delegacijama Unije

– ☒ preko izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☒ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

– ☐ trećim zemljama ili tijelima koja su one imenovale

– ☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)

– ☐ Europskoj investicijskoj banci i Europskom investicijskom fondu

– ☐ tijelima iz članaka 70. i 71. Financijske uredbe

– ☒ tijelima javnog prava

– ☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva

– ☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva

– ☐ tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba posebnih djelovanja u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike u skladu s glavom V. Ugovora o Europskoj uniji i koji su navedeni u relevantnom temeljnom aktu

– ☐ tijelima osnovanima u državi članici koja su uređena privatnim pravom države članice ili pravom Unije i ispunjavaju uvjete da im se u skladu sa sektorskim pravilima povjeri izvršavanje sredstava Unije ili proračunskih jamstava, ako su ta tijela pod nadzorom tijela javnog prava ili tijela uređenih privatnim pravom koja pružaju javne usluge i ta su im nadzorna tijela dala odgovarajuća financijska jamstva u obliku solidarne odgovornosti ili jednakovrijedna financijska jamstva, koja za svako djelovanje mogu biti ograničena na najviši iznos potpore Unije.

Napomene:

Program se provodi u okviru izravnog i neizravnog upravljanja u skladu s Financijskom uredbom. Kao i u razdoblju 2014. – 2020. i razdoblju 2021. – 2027., većina proračuna mogla bi se provesti delegiranjem izvršnoj agenciji. U tom slučaju Komisija bi upravljala izravno samo mjerama za potporu programa.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Program se provodi u skladu s Uredbom (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti] kojom se utvrđuju pravila za praćenje rashoda i okvir uspješnosti za proračun, uključujući mehanizme praćenja, evaluacije i izvješćivanja za sve programe.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Obrazloženje načina izvršenja proračuna, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole

Program će se provoditi u okviru izravnog upravljanja. Očekuje se da će ono biti delegirano izvršnoj agenciji, dok će nekim mjerama potpore programu izravno upravljati Komisija. Postojeća izvršna agencija CINEA raspolaže potrebnim strukturama i procesima za kontinuirano upravljanje CEF-om.

Program će se uglavnom provoditi bespovratnim sredstvima, koja su prikladan instrument financiranja za velike infrastrukturne projekte i projekte proizvodnje energije.

Strategija kontrole bit će uspostavljena u skladu s tim i bit će usmjerena na tri ključne faze provedbe bespovratnih sredstava, u skladu s Financijskom uredbom, a to su organizacija poziva i odabir prijedloga koji odgovaraju ciljevima politike programa, operativne, nadzorne i *ex-ante* kontrole provedbe projekata, javne nabave, pretfinanciranja, međuplaćanja i završnih plaćanja, kao i *ex-post* kontrole i plaćanja.

Očekuje se da će se tom strategijom kontrole ostvariti uspješnost u skladu s onom iz prethodnog programa:

~100 % izvršenja preuzetih obveza i odobrenih sredstava za plaćanje,

~100 % korisnika obaviješteno na vrijeme,

~100 % bespovratnih sredstava potpisano na vrijeme,

~100 % plaćanja provedeno na vrijeme;

~ rizik u trenutku plaćanja i zaključenja na godišnjoj osnovi ispod praga značajnosti od 2 %.

2.2.2. Informacije o utvrđenim rizicima i sustavima unutarnje kontrole uspostavljenima za njihovo smanjenje

Utvrđeni rizici općenito su i dalje jednaki onima utvrđenima za prethodne programe:

priprema ključnih prioriteta (koridori, projekti od zajedničkog interesa) sporija od plana zbog nedovoljne prihvaćenosti na tržištu ili kvalitete predloženih projekata,

kašnjenja u provedbi projekata,

nedostupnost podataka o uspješnosti ili problemi povezani s kvalitetom podataka,

moguće pogreške ili loše upravljanje sredstvima EU-a, uključujući mogući rizik od dvostrukog financiranja i složenost pravila,

vanjski rizici koji znatno utječu na infrastrukturu i/ili prioritete, kao što su geopolitički rizici ili veliki klimatski poremećaji,

vanjski rizici koji utječu na dostupnost financiranja ili tržišni uvjeti, posebno ako dođe do smanjenja potražnje za infrastrukturom ili ponude kredita, kao što je bio slučaj u posljednjoj financijskoj krizi.

Očekuje se da će ključne kontrolne funkcije razvijene za prethodni program ostati valjane, čime će se osigurati da se pozornost posveti konkurentnosti portfelja projekata i ciljevima politike, osiguravanju uključenosti svih sudionika i odgovarajućoj proračunskoj fleksibilnosti te dosljednosti *ex-ante* i *ex-post* kontrola.

Rizike će se trebati držati pod kontrolom tako što će se posvetiti pozornost konkurentnosti i pripremi portfelja projekata, fokusirati na projekte kojima se pridonosi ciljevima politike, osigurati sustavnu uključenost svih aktera i zadržati odgovarajuću proračunsku fleksibilnost. Skup ex ante i ex post kontrola bit će prilagođen razini pretpostavljenih rizika.

U tu će se svrhu kontrole podupirati godišnjom procjenom rizika od odozdo prema gore, sustavnim ocjenjivanjem kontrolnog okvira, primjerenim izvješćivanjem o odstupanjima (registar iznimki i nesukladnosti) te korektivnim mjerama poduzetima s obzirom na preporuke službe za unutarnju reviziju, Europskog revizorskog suda ili tijela nadležnog za davanje razrješnice.

2.2.3. Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrola i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)

Troškovi i koristi kontrola

Pod pretpostavkom da će izvršna agencija CINEA provoditi najveći dio programa, osigurat će se da troškovi kontrole budu usporedivi s onima iz tekućeg CEF-a. Moguće je da će troškovi kontrole biti veći za manji dio bespovratnih sredstava kojim će izravno upravljati službe Komisije, zbog niskih pojedinačnih vrijednosti tih bespovratnih sredstava i nepostojanja ekonomije razmjera.

Za projekte kojima upravlja izvršna agencija, troškovi kontrola u tekućem CEF-u bili su podijeljeni na troškove nadzora na razini Komisije i troškove operativnih kontrola na razini provedbenih tijela.

Troškovi kontrola na razini Komisije, za obje glavne uprave, procjenjuju se[31] na oko 0,1 % operativnih odobrenih sredstava za plaćanje na razini programa.

Cilj je tih kontrola da matična glavna uprava neometano i djelotvorno nadzire Agenciju te da se osigura potrebnu razinu sigurnosti na razini Komisije.

Pri neizmijenjenom opsegu programa, povećanje troška kontrole na razini Komisije odražava proširene zahtjeve u pogledu nadzora izvršnih agencija te dodatni rad povezan s pružanjem sigurnosti u pogledu promjena programa.

CINEA ima stabilno kontrolno okruženje. Očekuje se da će troškovi kontrole na razini agencije ostati u rasponu iz razdoblja 2021. – 2024. (0,9 % do 1,3 %). Međutim, izgradnja kapaciteta potrebna za prilagodbu promjenama programa ili za prilagodbu postupaka kontrole može dovesti do povećanja troškova kontrola. Koristi od kontrola su sljedeće:

[31] Ta procjena ne uključuje strateške i političke aspekte povezane s programom ni nadzor nad delegiranim instrumentima CEF-a.

– izbjegavanje odabira lošijih ili neodgovarajućih prijedloga,

– optimiziranje planiranja i uporabe financijskih sredstava EU-a kako bi se sačuvala dodana vrijednost EU-a,

– osiguravanje kvalitete sporazumâ o dodjeli bespovratnih sredstava, izbjegavanje pogrešaka pri utvrđivanju pravnih subjekata, osiguravanje ispravnog izračuna doprinosa EU-a i prihvaćanja potrebnih jamstava za ispravne operacije bespovratnih sredstava,

– otkrivanje neprihvatljivih troškova u fazi plaćanja,

– otkrivanje pogrešaka koje utječu na zakonitost i pravilnost operacija u fazi revizije,

— povećanje pouzdanosti informacija koje se dostavljaju Komisiji.

Razmotrit će se mogućnost uvođenja jednostavnijih opcija u pogledu cijene, ali to će ovisiti o pozitivnoj ocjeni troškova i koristi s obzirom na učinak tih opcija na stopu pogreške, troškove kontrola te djelotvornost i učinkovitost kontrola.

Procijenjena stopa pogreške

Procjenjuje se da će rizik u trenutku plaćanja i u trenutku zaključenja biti manji od 2 % na godišnjoj razini, što znači u istom rasponu kao i stope pogreške zabilježene za CEF2.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

Glavne uprave Komisije odgovorne za djelovanja koja se financiraju na temelju ove Uredbe posvećene su zaštiti financijskih interesa Unije u skladu sa Strategijom Komisije za borbu protiv prijevara COM(2019) 196 final i njezinim revidiranim akcijskim planom COM(2023) 405 final.

Mjere za borbu protiv prijevara obuhvaćaju prvenstveno preventivne mjere protiv prijevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti, djelotvorne provjere, povrat neopravdano isplaćenih iznosa i, ako su otkrivene nepravilnosti, djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće kazne, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95, Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 i Uredbom (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća.

Glavne uprave MOVE i ENER, kao i izvršna agencija CINEA, ažurirale su svoje strategije za borbu protiv prijevara i povezane akcijske planove na razini glavnih uprava koji obuhvaćaju cijeli ciklus rashoda, uzimajući u obzir razmjernost te troškove i koristi mjera koje treba provoditi, na temelju čega je moguće provesti procjenu rizika Programa.

Te će tri službe osigurati da se njihov pristup upravljanju rizicima od prijevare primjenjuje za prepoznavanje područja visokog rizika, uzimajući u obzir sektorsku analizu troškova i koristi te OLAF-ov rad na sprečavanju prijevara i analizi rizika.

Administrativno praćenje ugovora, bespovratnih sredstava i povezanih plaćanja u nadležnosti su CINEA-e. Strategija za borbu protiv prijevara ažurira se svake dvije godine, a posljednji je put ažurirana 2024. Agencija razvija svoje mjere za borbu protiv prijevara, uključujući strategiju za *ex-post* revizije radi ocjenjivanja zakonitosti i pravilnosti osnovnih transakcija i radi povrata nepropisno isplaćenih iznosa. Europski revizorski sud svake godine provodi reviziju CINEA-e u pogledu istinitosti i vjerodostojnosti prikaza financijskih izvještaja i zakonitosti i pravilnosti osnovnih

transakcija (prihodi i rashodi) te Agencija svake godine prolazi kroz postupak davanja razrješnice Europskog parlamenta i Vijeća EU-a.

Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava i javnoj nabavi koje sklapa provedbena glavna uprava ili CINEA temeljit će se na standardnim modelima, u kojima će biti utvrđene opće primjenjive mjere za suzbijanje prijevara, uključujući ovlast za provođenje prethodno spomenutih revizija, provjera i inspekcija na terenu. Komisija, njezini predstavnici i Europski revizorski sud bit će ovlašteni za provođenje revizija, na temelju dokumenata i na licu mjesta, svih korisnika bespovratnih sredstava, izvođača i podizvođača koji su primili sredstva Unije.

Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) ovlašten je obavljati provjere na licu mjesta i inspekcije gospodarskih subjekata koji su izravno ili neizravno uključeni u takvo financiranje, u skladu s postupcima utvrđenima Uredbom (Euratom, EZ) br. 2185/96, kako bi se ustanovilo postojanje prijevare, korupcije ili bilo kojih drugih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese Europske unije u vezi sa sporazumom o dodjeli bespovratnih sredstava ili odlukom ili ugovorom koji se odnosi na financiranje od strane Unije. Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) imat će potreban pristup za izvršavanje svojih nadležnosti u skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	Dif./nedif.[32]	zemalja EFTA-e[33]	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata[34]	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	Dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
2	05 01 01 Rashodi za potporu CEF-u (promet, energetika, vojna mobilnost)	/nedif.	NE	DA	DA	NE
2	05 02 01 01 – CEF – Promet	Dif.	NE	DA	DA	NE
2	05 02 01 02 – CEF vojna mobilnost	Dif.	NE	DA	DA	NE
2	05 02 02 – CEF – Energetika	Dif.	NE	DA	DA	NE

[32] Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.
[33] EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.
[34] Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.

– ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

3.2.1.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

U milijunima EUR (na tri decimale)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Broj	2

			Godina	Godina	Godina	Godina	Godina	Godina	Godina	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
			2028.	**2029.**	**2030.**	**2031.**	**2032.**	**2033.**	**2034.**	
Odobrena sredstva za poslovanje										
05 02 01 01 – CEF – Promet	Obveze	(1a)	4,282	4,455	4,637	4,825	4,517	5,220	5,428	**33,864**
	Plaćanja	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 01 02 – CEF vojna mobilnost	Obveze	(1b)	2,842	2,899	2,609	2,483	2,533	2,214	2,071	**17,651**
	Plaćanja	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 02 – CEF – Energetika	Obveze	(1b)	3,782	3,936	4,096	4,261	4,432	4,610	4,795	**29,912**
	Plaćanja	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
Administrativna odobrena sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe										
05 01 01	Rashodi za potporu CEF-u (promet, energetika, vojna mobilnost)	(3)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**

UKUPNA odobrena sredstva	Obveze	=1a+1b+3	10,906	11,290	11,342	11,569	11,982	12,045	12,294	**81,428**
za GU MOVE/ENER	Plaćanja	=2a+2b+3								

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	**4**	„Administrativni rashodi”[35]

Glavna uprava	Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
• Ljudski resursi	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
• Ostali administrativni rashodi	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
UKUPNO GU MOVE/ENER	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

[35] Potrebna odobrena sredstva trebaju se odrediti na temelju podataka o godišnjim prosječnim troškovima dostupnih na odgovarajućoj stranici BUDGpedije.

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 4. višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

		Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1. – 4.	Obveze								
višegodišnjeg financijskog okvira	Plaćanja								

U milijunima EUR (na tri decimale)

3.2.2. Procijenjena ostvarenja financirana odobrenim sredstvima za poslovanje (ne ispunjava se za decentralizirane agencije)

Pokazatelji ostvarenja i rezultata za potrebe praćenja napretka i postignuća ovog Programa odgovarat će zajedničkim pokazateljima iz Uredbe (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti].

3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

– ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

3.2.3.1. Odobrena sredstva iz izglasanog proračuna

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**	**UKUPNO 2028. – 2034.**
NASLOV 4.								
Ljudski resursi	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
Ostali administrativni rashodi	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
Međuzbroj za NASLOV 4.	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,704**
Izvan NASLOVA 4.								
Ljudski resursi	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Ostali administrativni rashodi	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Međuzbroj izvan NASLOVA 4.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
UKUPNO	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

==========

==========

Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.4. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima

– ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

– ☒ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

3.2.4.1. Financirano iz izglasanog proračuna

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena (EPRV)

IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA	Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**
•Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)	61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)	0	0	0	0	0	0	0

Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0	0	0	0
• Vanjsko osoblje (EPRV)								
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice")		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0	0	0	0
Linija za administrativnu potporu	– u sjedištu	0	0	0	0	0	0	0
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 7.		0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – izvan naslova 7.		40	40	40	40	40	40	40
UKUPNO		**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

3.2.4.3. Ukupne potrebe za ljudskim resursima

UKUPNO IZGLASANA ODOBRENA SREDSTVA + VANJSKI NAMJENSKI PRIHODI		Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**
•Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)								
20 01 02 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)		61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (Delegacije EU-a)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Neizravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Izravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti)		0	0	0	0	0	0	0
• Vanjsko osoblje (EPRV)								
20 02 01 (UO, UNS iz „globalne omotnice")		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (UO, LO, UNS i MSD u delegacijama EU-a)		0	0	0	0	0	0	0
Linija za administrativnu potporu	– u sjedištu	0	0	0	0	0	0	0
	– u delegacijama EU-a	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (UO, UNS – neizravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (UO, UNS – izravno istraživanje)		0	0	0	0	0	0	0
Druge proračunske linije (navesti) – naslov 4.		0	0	0	0	0	0	0

Rashodi za potporu Tajništvu za reviziju izvedbe	40	40	40	40	40	40	40
UKUPNO	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

S obzirom na opću opterećenost u okviru Naslova 4.u smislu osoblja i razine odobrenih sredstava, potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem iz GU-a kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili je premješteno unutar GU-a ili drugih službi Komisije.

Osoblje potrebno za provedbu prijedloga (EPRV):

•	**Sadašnje osoblje službi Komisije**	• **Dodatno osoblje***		
•	•	• **Financira se u okviru naslova 7. ili istraživanja**	• **Financira se iz linije BA**	• **Financira se iz naknada**
Radna mjesta prema planu radnih mjesta	61		Nije primjenjivo.	
Vanjsko osoblje (UO, UNS, UsO)	32		10*	

*10 novih EPRV-ova odgovara 10 radnih mjesta koja će se dobiti 2028. za Tajništvo radi preispitivanja uspješnosti u okviru proračunske linije 02 01 21 02, kako su suzakonodavci dogovorili tijekom pregovora o Uredbi (EU) 2024/2803 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2024. o provedbi jedinstvenog europskog neba (preinaka).

Opis zadaća:

Dužnosnici i privremeno osoblje	• Izrada politika i strategija • Potpora regionalnim i tematskim forumima za identifikaciju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa • Koordinacija i veza sa svim dionicima (državama članicama, trećim zemljama, drugim glavnim upravama i institucijama EU-a, tematskim i regionalnim forumima itd.) • Izrada programa rada • Postupci odabira • Upravljanje godišnjim pozivima na podnošenje prijedloga i odabirom projekata za financijsku potporu EU-a • Operativno i financijsko upravljanje projektima • Evaluacije
Vanjsko osoblje	• Potpora regionalnim i tematskim forumima za identifikaciju projekata od zajedničkog interesa i projekata od uzajamnog interesa • Potpora postupcima odabira • Potpora upravljanju godišnjim pozivima na podnošenje prijedloga i odabirom projekata za financijsku potporu EU-a • Potpora financijskom upravljanju i upravljanju projektima • Potpora organizaciji evaluacije

3.2.5. Pregled procijenjenog učinka na ulaganja povezana s digitalnom tehnologijom

UKUPNA odobrena sredstva za IT i digitalnu tehnologiju	Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**	**UKUPNO VFO 2028. – 2034.**
NASLOV 4.								
Rashodi za informacijske tehnologije* (korporativni)	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	**5,915**
Međuzbroj za NASLOV 4.	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**5,915**
Izvan NASLOVA 4.								
Rashodi za IT za operativne programe u okviru određene politike	14,23	14,59	14,967	15,364	15,78	16,217	16,675	**107,823**
Međuzbroj izvan NASLOVA 4.	**14,23**	**14,59**	**14,967**	**15,364**	**15,78**	**16,217**	**16,675**	**107,823**
UKUPNO	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**113,738**

*Rashodi za IT u okviru naslova 4. izračunani su prema uputama GU-a BUDG: broj EPRV-a pomnožen s 8 200 EUR po EPRV-u.

3.2.6. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

Prijedlog je u skladu s prijedlogom VFO-a za razdoblje 2028. – 2034.

Prijedlog/inicijativa:

– ☒ ne predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju

– ☐ predviđa sudjelovanje trećih strana u financiranju prema sljedećoj procjeni:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**	Ukupno
Navesti tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

- ☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- ☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
  - ☐ na vlastita sredstva
  - ☐ na ostale prihode
  - ☐ navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda

U milijunima EUR (na tri decimale)

Proračunska linija prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative[36]						
		Godina **2028.**	Godina **2029.**	Godina **2030.**	Godina **2031.**	Godina **2032.**	Godina **2033.**	Godina **2034.**
Članak …….								

Za namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

Ostale napomene (npr. metoda/formula za izračun učinka na prihode ili druge informacije)

4. DIGITALNI ASPEKTI

4.1. Zahtjevi relevantni za digitalizaciju

Instrumentom za povezivanje Europe (CEF) nastavit će se podupirati informatički alati koji su se pokazali ključnima za učinkovito i transparentno upravljanje projektima. U tom su pogledu ključni alati kao što su jedinstveno područje elektroničke razmjene podataka (SEDIA), eGrants, TENtec, Map-IT, EMI-ECS, QlikSense (ili drugo rješenje za poslovno prikupljanje i analitiku podataka kojim se podupire vizualizacija, istraživanje i analiza podataka), platforma za transparentnost (TP Viewer), CIRCABC, EUSurvey i ARACHNE. Osim toga, CEF će nastaviti podupirati Komisijine provedbene aktivnosti povezane s nizom IT sustava i okruženja za razmjenu informacija propisanih zakonima i inicijativama EU-a kao što su ESSKY, KPI PRIME, EMSWe, eFTI itd.

SEDIA je putem portala Funding & Tenders jedinstvena ulazna točka za postupke financiranja i nabave i centralno mjesto za podatke o sudionicima te pomaže da se smanji radno opterećenje. eGrants obuhvaća cijeli životni ciklus bespovratnih sredstava i tako osigurava dosljednost i sljedivost. Map-IT omogućuje kodiranje kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja za projekte, što pomaže u tematskom izvješćivanju i izvješćivanju na razini zemalja. CIRCABC olakšava zajedničko upravljanje dokumentima, s kontrolom verzija i višejezičnim pristupom. EUSurvey se upotrebljava za strukturirano prikupljanje podataka, a ARACHNE poboljšava praćenje projekata utvrđivanjem

[36] Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer), moraju se navesti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % za troškove prikupljanja.

potencijalnih rizika od prijevara na temelju obogaćenih podataka i pokazatelja rizika.

TENtec, informacijski sustav za transeuropsku prometnu mrežu (TEN-T), pruža interaktivne karte i ažurirana izvješća kako bi se poduprla transparentnost, informirano donošenje odluka i informiranost javnosti. TENtec prikuplja i pohranjuje geografske, financijske i povijesne informacije o infrastrukturi prometne mreže EU-a i susjednih zemalja u svrhu planiranja, donošenja političkih odluka i praćenja provedbe programa TEN-T. TENtec je sustav propisan Uredbom (EU) 2024/1679. Razvijen u suradnji s državama članicama i dionicima, pruža detaljan pregled politike za TEN-T te pomaže u praćenju projekata, modeliranju prometa i budućem planiranju. TENtec uključuje i podatke o vojnoj mobilnosti i infrastrukturi za alternativna goriva, koji su važni za planiranje političkih prioriteta, te može primiti razne vrste podataka o politikama za koje je potrebna geolokalizacija.

Europski opservatorij za alternativna goriva (EAFO), povezan s TENtec-om, ključan je informatički alat za potporu praćenju prelaska na održivu mobilnost, kako je, primjerice, utvrđeno u Uredbi (EU) 2023/1804 o infrastrukturi za alternativna goriva. EAFO pruža detaljne i ažurirane podatke, uključujući statističke podatke o infrastrukturi za alternativna goriva, trendovima registracije vozila na alternativna goriva i nacionalnim mjerama politike u cijelom EU-u. EAFO služi kao informatički alat kojim se podupire provedba pravnih obveza iz Uredbe (EU) 2023/1804, kao što je zajednička pristupna točka EU-a za podatke o alternativnim gorivima.

EMI-ECS je informatički alat koji se upotrebljava za odabir i angažiranje vanjskih stručnjaka uključenih u evaluacije prijedloga. QlikSense je alat za statistiku i praćenje projekata. Transparency Platform i TP Viewer alati su koji služe za pružanje informacija i statističkih podataka o financiranim projektima javnosti.

Platforma europskog jedinstvenog neba (ESSKY) pomaže dionicima u provedbi programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba (SES). Omogućuje pristup relevantnim informacijama u obliku knjižnica i ima funkciju podnošenja dokumenata.

Platforma za ključne pokazatelje uspješnosti europskih upravitelja željezničke infrastrukture (PRIME KPI) omogućuje praćenje ključnih pokazatelja uspješnosti povezanih sa željezničkim prometom. To je platforma za izvješćivanje za upravitelje infrastrukture.

Sustav Europske unije za upravljanje sigurnosnim vjerodajnicama C-ITS-a (EU CCMS) pomaže u uvođenju sustava i tehnologija C-ITS-a u Europi. Temelji se na središnjim elementima za potporu sigurnoj interoperabilnosti na europskoj razini. U Direktivi 2010/40 o inteligentnim prometnim sustavima definirane su uloge Komisije u EU CCMS-u.

Europsko okružje jedinstvenog pomorskog sučelja uspostavljeno je Uredbom (EU) 2019/1239 i pravni je i tehnički okvir za usklađivanje razmjene informacija između pomorskih operatora i relevantnih tijela radi ispunjavanja administrativnih formalnosti tijekom pristajanja u luku u EU-u. Sastoji se od mreže jedinstvenih nacionalnih pomorskih sučelja dopunjenih zajedničkim informatičkim komponentama i uslugama kojima upravlja Komisija.

Okruženje za razmjenu elektroničkih informacija o prijevozu tereta (eFTI) decentralizirana je IT arhitektura na razini EU-a, uspostavljena Uredbom (EU) 2020/1056. Pomagat će u razmjeni informacija između gospodarskih subjekata i nadležnih tijela za provjere usklađenosti sa šest uredbi i direktiva EU-a o prometu te s više od 170 nacionalnih pravnih akata kojima se uređuje prijevoz tereta u državama članicama.

Uz pomoć aplikacije Galileo Green Lane može se pratiti situacija u prometu na graničnim prijelazima mreže TEN-T u cestovnom prijevozu tereta, kao i vrijeme putovanja za željeznički teretni promet na koridorima mreže TEN-T. To službenicima graničnog nadzora i prijevoznicima omogućuje pregled situacije na granici, to jest na kojim je granicama veća gužva. Galileo Green Lane omogućuje da se na granicama poštuje pravilo za tzv. „zelene trake”, to jest omogući protok prometa za manje od 15 minuta.

Europski prostor za podatke o mobilnosti (EMDS) trebao bi omogućiti pronalaženje i razmjenu podataka iz postojećih i budućih izvora podataka o prometu i mobilnosti. U Komunikaciji o EMDS-u (COM/2023/751 final) Komisija je navela da je pri tome jedna od glavnih sastavnica (meta)podatkovni portal na kojem bi svi relevantni podatkovni sustavi mogli razmjenjivati metapodatke o vrstama podataka kojima upravljaju i odgovarajućim uvjetima pristupa tim podacima.

4.2. Podaci

Digitalni alati koji se podupiru u okviru CEF-a vrlo su raznovrsne prirode, odnose se na razne vrste prijevoza i razne dionike koji razmjenjuju informacije (službe Komisije, korisnici, nacionalna tijela, poslovni partneri itd.). Stoga se uz pomoć tih alata obrađuje i širok raspon raznih podataka. Općenito, funkcioniraju na načelu „samo jednom”, to jest osigurava se što veća ponovna uporaba podataka i izbjegava se ponovni unos istih podataka, a razmjena podataka je sigurna i zaštićena.

4.3. Digitalna rješenja

Svi opisani alati osmišljeni su kako bi se promicala usklađenost, povećala učinkovitost i osigurala interoperabilnost, čime se povećava ukupna kvaliteta postupaka na kojima se temelje usluge Komisije povezane s CEF-om i podupire neometana provedba jedinstvenog tržišta.

4.4. Procjena interoperabilnosti

Dionici već upotrebljavaju sve opisane digitalne alate. Alati su vrlo interoperabilni zbog standardiziranih tehnika za razmjenu informacija.

Kad je riječ o europskom prostoru za podatke o mobilnosti, Komisija radi na pojedinostima potrebnima za njegovo uvođenje.

4.5. Mjere za potporu digitalnoj provedbi

Opisani digitalni alati djelotvorno funkcioniraju, a sve buduće promjene ili poboljšanja uvodit će se kontrolirano i postupno kako bi se osigurao kontinuitet i izbjegli poremećaji u radu ili u provedbi Uredbe.